

ການບັນລຸ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບ
ຊຸມຊົນ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວ
ເຖິງ ສໍາລັບການລົງທຶນ ໃນຂົງເຂດ
ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ຢ່າງມີຄວາມ
ຮັບຜິດຊອບຢູ່ ສປປ ລາວ

ຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ
ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ
ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາ
ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ສາລະບານ

ອັກສອນຫຍໍ້	3
ຄໍານໍາ	4
ບົດນໍາ.....	5
1. ພາກສະເໜີ	6
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ.....	8
2.1 ມີປະສິດທິຜົນ	8
2.2 ທົ່ວເຖິງ	10
3. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ.....	10
3.1 ຄວາມຈໍາເປັນຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ	10
3.2 ຈະຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຄືແນວໃດ	13
4. ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ	14
4.1 ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ໃນໄລຍະກະກຽມ/ການວາງແຜນ ການລົງທຶນ	14
4.1.1 ການກໍານົດພື້ນທີ່ສໍາລັບການລົງທຶນ	14
4.1.2 ການວິເຄາະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ.....	15
4.1.3 ການສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ.....	18
4.1.4 ການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ	19
4.1.5 ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ	21
4.1.6 ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ	23
4.1.7 ການຟື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ	24
4.1.8 ກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ.....	24
4.2 ໄລຍະດໍາເນີນໂຄງການ	25
4.3 ໄລຍະສິ້ນສຸດການລົງທຶນ.....	26
ເອກະສານອ້າງອີງ	26

ອັກສອນຫຍໍ້

ກຊສ	ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ກປ	ກະຊວງກຳສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
ຈຂ.ບກ	ເຈົ້າແຂວງບໍ່ແກ້ວ
ສນຍ	ສຳນັກງານ ນາຍົກ
ສພຊ	ສະພາແຫ່ງຊາດ
ຜກ	ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
ພຊສ	ພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ລບ	ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ
ຫຊສ	ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ອຄ	ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ
ຮສສ	ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການ ສັງຄົມ
ADB	ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
AIPP	ສົນທິສັນຍາ ສຳລັບຄົນຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ ອາຊຽນ
BMZ	ກະຊວງພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແຫ່ງສະຫະພັນເຢຍລະມັນ
CSO	ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ
CSF	ຄະນະກຳມະການຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງໂລກ
ECO	ພະນັກງານຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ
EIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
EMMP	ແຜນຕິດຕາມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງແວດລ້ອມໂຄງການ
ESMO	ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
ESIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
ESMMP	ແຜນຕິດຕາມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງ ໂຄງການ
FAO	ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ
FPIC	ຫຼັກການເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ
FS	ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ
GIZ	ອົງການຮ່ວມມືສາກົນ ແຫ່ງສະຫະພັນເຢຍລະມັນ
GRM	ກົນໄກການແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ
IEE	ການປະເມີນຜົນກະທົບເບື້ອງຕົ້ນ
IISD	ສະຖາບັນການພັດທະນາແບບຍືນຍົງສາກົນ
LNCCI	ສະພາການຄ້າ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ ແຫ່ງຊາດລາວ
MoNRE	ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
RAI	ການລົງທຶນດ້ານກະສິກຳຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ
REDD+	ຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍທາດເຮືອນແກ້ວ ຈາກການທຳລາຍປ່າໄມ້ ແລະ ການເຊື່ອມໂຊມຂອງປ່າໄມ້ຢູ່ໃນບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ
RGIL	ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ການລົງທຶນ ໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ
SCO	ພະນັກງານຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ
SDG	ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ
SMMP	ແຜນຕິດຕາມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ສັງຄົມ
UNDRIP	ຖະແຫຼງການຂອງອົງການສະຫະປາຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິຂອງຄົນພື້ນເມືອງ
FVI	ອົງການບ້ານຈຸດສຸມສາກົນ
VGGT	ບົດແນະນຳການສະໝັກໃຈກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ, ການປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ໃນສະພາບການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ

ຄໍານໍາ

ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ ຕໍ່ຄວາມສໍາເລັດຂອງທຸລະກິດ. ໂດຍສະເພາະໃນເງື່ອນໄຂຂອງປະເທດທີ່ ກອບນິຕິກຳແຫ່ງຊາດ ຍັງອ່ອນແອ ຫຼື ບໍ່ພຽງພໍ. ເຖິງ ແນວໃດກໍຕາມ, ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການແຫ່ງຊາດໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີປະສິດທິ ຜົນກັບຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ. ແນ່ນອນວ່ານັກລົງທຶນຕ້ອງປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການແຫ່ງຊາດຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ຄວນຄຳນຶງເຖິງນະໂຍບາຍ ແລະ ມາດຕະຖານສາກົນ ກ່ຽວກັບ ຫຼັກການ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ.

ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ສາມາດຫຼີກລ່ຽງຂໍ້ຂັດແຍ່ງກັບຊຸມຊົນ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາ ໄດ້ຢ່າງ ພຽງພໍ ແລະ ທັນເວລາ. ນັກລົງທຶນທີ່ດຳເນີນທຸລະກິດ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດຫຼີກລ່ຽງ ຄວາມສ່ຽງດ້ານພາບລັກ ແລະ ທາງດ້ານການເງິນ ທີ່ອາດນຳໄປສູ່ຄວາມຊັກຊ້າຂອງການລົງທຶນ ຫຼື ໄປຈົນເຖິງການຍຸດຕິການ ລົງ ທຶນ.

ນັກລົງທຶນຕ້ອງປຶກສາ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ລົງ ທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ຍັງຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມກັບເຂົາເຈົ້າຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໃນເວລາດຳເນີນກິດຈະກຳຂອງການລົງທຶນ ນັບແຕ່ ຂັ້ນຕອນການອະນຸມັດ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຈົນເຖິງໄລຍະສິ້ນສຸດໂຄງການລົງທຶນ. ຈາກປະສົບການທີ່ຜ່ານມາ ໄດ້ສະແດງ ໃຫ້ເຫັນວ່າໃນຫຼາຍໆກໍລະນີ, ນັກລົງທຶນໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມກັບປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແຕ່ຍັງເຮັດແບບພຽງພໍ ເນື່ອງຈາກວ່າ ນັກລົງທຶນຍັງຂາດຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ວິທີການ ແລະ ຂັ້ນຕອນ ໃນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ ສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ສາຍເຫດໜຶ່ງ ແມ່ນເນື່ອງຈາກວ່າ ນັກລົງທຶນບໍ່ໄດ້ຮັບການແນະນຳທີ່ເໝາະສົມ ກ່ຽວກັບ ການປະຕິບັດຕາມນະໂຍບາຍ ແລະ ກອບນິຕິກຳແຫ່ງຊາດ ຕະຫຼອດຮອດຫຼັກການສາກົນ.

ຄູ່ມືສະບັບນີ້ໄດ້ລວບລວມບັນດາກົດໝາຍ, ຫຼັກການ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ກຳນົດ, ຫຼັກການ ແລະ ເຄື່ອງມື ສໍາລັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຢ່າງເປັນລະບົບ ແລະ ພຽງພໍ ໃນແຕ່ລະໄລຍະ ຂອງການລົງທຶນ ເພື່ອໃຫ້ ເໝາະສົມກັບຄວາມຕ້ອງການ ຂອງນັກລົງທຶນ. ຄູ່ມືສະບັບນີ້ເປັນໜຶ່ງໃນຫ້າຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ເປັນຄູ່ມືການລົງທຶນທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ໄດ້ພັດທະນາຂຶ້ນໃນກອບ ຂອງໂຄງການສິ່ງເສີມ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RGIL), ໂດຍການສະໜັບສະໜູນຂອງ ສະ ຫະພາບເອີຣົບ ແລະ ກະຊວງການຮ່ວມມືເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງລັດຖະບານເຢຍລະມັນ (BMZ). ຄູ່ມືເຫຼົ່າ ນີ້ໃຫ້ຄວາມຮູ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ການມີສ່ວນຮ່ວມ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ຂອງຊຸມຊົນ ໃນການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ການສ້າງກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ.

ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງວ່າ ຄູ່ມືແນະນຳສະບັບນີ້ ຈະເປັນຄຳແນະນຳອັນມີຄຸນຄ່າສໍາລັບນັກລົງທຶນ ໃນການພັດທະນາໂຄງການ ຫຼື ຂະ ຫຍາຍກິດຈະການ ການລົງທຶນຂອງຕົນ ໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢູ່ ສປປ ລາວ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສິ່ງແວດ ລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ. ຂ້າພະເຈົ້າຂໍຖືໂອກາດນີ້ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈຢ່າງຈິງໃຈມາຍັງ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ລວມທັງ ພາກ ລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ທີມງານໂຄງການ RGIL ຂອງ GIZ ແລະ NIRAS ທີ່ໄດ້ພະຍາຍາມ ພັດທະນາຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນສະບັບນີ້ຂຶ້ນມາ. ສຸດທ້າຍນີ້, ຂ້າພະເຈົ້າຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງ EU ແລະ BMZ ທີ່ໄດ້ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ.

ລັດຖະມົນຕີ

ຄຳເຈນ ວົງໄພສີ

ບົດນໍາ

ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຮັບປະກັນສິດທິການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນໄລຍະຍາວ ແມ່ນເງື່ອນໄຂອັນຈໍາເປັນ ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາ ຊຸມນະບົດ, ການຜະລິດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ຄວາມສະຫງົບຂອງສັງຄົມ. ການແຈກຢາຍ ແລະ ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຍັງ ຕິດພັນກັບເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງອື່ນ (SDG) ເຊັ່ນ ການບັນລຸ SDG 5 ວ່າດ້ວຍຄວາມສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງ ຍິງ- ຊາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດພັນທະວ່າດ້ວຍສິດທິມະນຸດ. ເນື່ອງຈາກທີ່ດິນເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈໍາກັດ, ການແຈກຢາຍມັກ ເກີດຂຶ້ນແຍ້ງ ລະຫວ່າງ ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນໄດ້ສ່ວນເສຍ. ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອເປົ້າໝາຍ ທາງການຄ້າ ອາດເຮັດໃຫ້ການຍາດແຍ່ງທີ່ດິນທະວີ ແຮງຂຶ້ນ. ການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ ຄາດຫວັງວ່າ ຈະເປັນການສ້າງມູນຄ່າ, ສົ່ງຜົນ ກະທົບທາງບວກຕໍ່ເສດຖະກິດໂດຍລວມ ໂດຍຮູບແບບລາຍຮັບຈາກທີ່ດິນ ແລະ ພາສີ ແລະ ພ້ອມທັງປະກອບສ່ວນໃນການປັບ ປຸງຊີວິດຫານເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ການສ້າງໂອກາດໃນການຈ້າງງານ ແລະ ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຖ້າຫາກວ່າການລົງທຶນບໍ່ປະຕິບັດຕາມຫຼັກການ ແລະ ຂໍ້ແນະນໍາ ທີ່ໄດ້ຮັບຮອງຂອງສາກົນ ແລະ ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ຂອງປະເທດບ່ອນລົງທຶນ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງສູງທີ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ການລົງທຶນອາດຈະພາ ໃຫ້ເກີດຂໍ້ຂັດແຍ້ງກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ການເວນຄືນ, ການໂຍກຍ້າຍ ລວມທັງການເຊື່ອມໂຊມຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ພ້ອມທັງ ເຮັດໃຫ້ສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງກຸ່ມຄົນດ້ອຍໂອກາດ ຫຼຸດລົງ.

ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນ, ການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ ລວມເຖິງການກະທົບຂອງລະບົບຕ່ອງໂສ້ການສະໜອງ ປັດໄຈຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ພຶດອາຫານຫຼັກ ຂອງໂລກ ໄດ້ເປັນຕົວຂັບເຄື່ອນຂອງຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະ ບຽງອາຫານ, ຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມອຶດຫິວ. ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ, ຖ້າຫາກປະຕິບັດຫຼັກການແບບຍືນຍົງ ໂດຍພິຈາລະນາເຖິງ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ທໍາມະຊາດ, ຄວາມສະເໝີພາບທາງສັງຄົມ ແລະ ຄຸນນະພາບທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນຈະສາມາດແກ້ໄຂ ບັນດາສິ່ງທ້າທາຍເຫຼົ່ານີ້. ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ບໍ່ພຽງແຕ່ສ້າງຜົນກໍາໄລ ໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນພຽງຢ່າງດຽວ ແຕ່ຮັບປະກັນວ່າມັນສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນເຊັ່ນກັນນັ້ນ ເຫັນວ່າມັນມີອົງປະກອບຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ຈະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາໃນເວລາການອອກແບບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ມີກໍາໄລ.

ຕໍ່ກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ສະຫະພາບເອີຣົບ ແລະ ກະຊວງການຮ່ວມມືເສດຖະ ກິດ ແລະ ການ ພັດທະນາຂອງລັດຖະບານກາງເຢຍລະມັນ ຈຶ່ງສ້າງຕັ້ງ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນແບບມີ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RGIL) ຂຶ້ນມາ. ໂຄງການດັ່ງກ່າວໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ GIZ ຢູ່ປະເທດ ເອທິໂອເປຍ, ລາວ ແລະ ອູການ ດາ ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອຮັບປະກັນເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ມີປະສິດທິຜົນ, ປະກອບ ສ່ວນເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ ແລະ ເຄົາລົບສິດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ, ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ແມ່ຍິງ. ໂຄງການ RGIL ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບ ຊຸມຊົນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ, ຄູ່ຮ່ວມງານພາກລັດ ແລະ ນັກລົງທຶນ ລວມທັງ ອົງການ ຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ, ນັກຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສະມາຄົມນັກທຸລະກິດ ໃນການສົ່ງເສີມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ທີ່ດິນທີ່ດີ ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການສາກົນ ເຊັ່ນ: ຫຼັກການແບບສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ, ການ ປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ຫຼັກການຂອງ CFS ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RAI).

ບັນດາຄູ່ມື ແລະ ຄູ່ມືຄໍາແນະນໍາ ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ ແລະ ຍັງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງ ຜ່ານຂະບວນການປຶກສາຫາລືແບບມີສ່ວນ ຮ່ວມ ຫຼາຍຫຼົບຫຼາຍຕ່າວ ກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ມີການປະເມີນຄວາມຕ້ອງການຕົວຈິງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຂີດ ຄວາມສາມາດ ແລະ ວິເຄາະ ບັນດາຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ເຄື່ອງມື ກ່ຽວກັບ ການຝຶກອົບຮົບ ຂອງສາກົນ ແລະ ຂອງ ປະເທດ ທີ່ມີຢູ່. ຄູ່ມືແນະນໍາສະບັບນີ້ໄດ້ ຮວບຮວມອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຈາກ ບັນດາເຄື່ອງມື ແລະ ຫຼັກສູດການຝຶກອົບຮົມ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ໝູນໃຊ້ໃຫ້ແທດເໝາະ ເຂົ້າໃນຂະບວນການຂອງການລົງທຶນທີ່ດິນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນທຸກຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ປະເພດ ໂດຍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ ບັນຫາ ທີ່ສາມປະເທດເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການປະພຶບພໍຢູ່. ບັນດາຄູ່ມື ແລະ ຄູ່ມືຄໍາແນະນໍາ ແມ່ນ ມີເນື້ອໃນກົມກຽວກັນ ຊຶ່ງສາມາດນໍາໃຊ້ຄູ່ມືໃດໜຶ່ງໄດ້ແບບເປັນເອກະລາດ ແລະ ເປັນຊຸດເຄື່ອງມືແບບຄົບຊຸດ ຕາມສະພາບ ເງື່ອນໄຂສະເພາະຂອງປະເທດ.

ຄູ່ມືສະບັບນີ້ມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອໃຫ້ຄໍາແນະນໍາໃນທາງປະຕິບັດ ແກ່ນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ວິທີການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທ້ອງ ຖິ່ນ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີ ຫຼື ກໍາລັງດໍາເນີນຢູ່. ໂດຍໄດ້ຕອບສະໜອງຂັ້ນຕອນ ແລະ ເຄື່ອງມື ໃນ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ໃນແຕ່ລະໄລຍະຂອງການລົງທຶນ.

ທ່ານ ນາງ Eva Prediger
ຫົວໜ້າໂຄງການ RGIL ປະຈໍາສປປ ລາວ - GIZ
ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RGIL)

1. ພາກສະເໜີ

ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ສາມາດເປັນທ່າແຮງອັນໃຫຍ່ຫຼວງໜຶ່ງໃນການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງ ສປປ ລາວ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ການລົງທຶນເຫຼົ່ານີ້ອາດສົ່ງຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ຊັບ ພະຍາກອນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ອາດເປັນໄພຄຸກຄານ ຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນໄດ້ ຖ້າບໍ່ໄດ້ຮັບການວາງແຜນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຊິ່ງສາມາດນໍາໄປສູ່ການເຊື່ອມໂຊມຂອງດິນ, ນໍ້າ ແລະ ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊີວະນາໆພັນຂອງປະເທດ. ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດນີ້ ອາດເຮັດໃຫ້ເກີດຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທີ່ດິນ ຫຼື ບັນຫາແຮງງານໃນຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ເນື່ອງຈາກຜົນກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ແມ່ນເປັນສິ່ງຈໍາເປັນໃນການວາງແຜນ, ການດໍາເນີນງານ ແລະ ປັດໂຄງການລົງທຶນ (ເຊັ່ນ: ການຟື້ນຟູທີ່ດິນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ) ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ຄົນ ແລະ ທໍາມະຊາດ.

ຮູບສະແດງ 1: ນັກລົງທຶນໄດ້ບຸກເບີກທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າ ຊຶ່ງອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນຢູ່ຕອນລຸ່ມຂອງແມ່ນໍ້າ

ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ຄວນໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ ຂອງນັກລົງທຶນ, ຖ້າເຮັດຢ່າງຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ຈະຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ທຸລະກິດຂອງນັກລົງທຶນ, ເນື່ອງຈາກວ່າຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ຂໍ້ຂັດແຍ່ງກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບການລົງທຶນ ສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດການສູນເສຍທາງດ້ານການເງິນ, ທໍາລາຍພາບລັກຂອງນັກລົງທຶນ ຫຼື ອາດນໍາໄປສູ່ການຍຸດຕິໂຄງການລົງທຶນກ່ອນກໍານົດ. ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ໄດ້ມີຫຼັກຖານ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ດໍາເນີນໂດຍປາສະຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມ ກັບ ຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ມັກຈະປະສົບກັບບັນຫາດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຫຼາຍຢ່າງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໂດຍບໍ່ຈໍາເປັນ ເພື່ອຊົດເຊີຍໃຫ້ກັບແຮງງານ ແລະ ຊຸມຊົນ. ບັນຫາຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ ຫຼາຍໂຄງການລົງທຶນຖືກຍຸດຕິກ່ອນອາຍຸສັນຍາສໍາປະທານ (ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃນ ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ 1).

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ 1: ການຍຸດຕິການປູກກ້ວຍຢູ່ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ

ໃນປີ 2015, ເຈົ້າແຂວງບໍ່ແກ້ວ ໄດ້ອອກ ຄໍາສັ່ງ ວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂບັນຫາ ການປູກກ້ວຍ ໃນເນື້ອທີ່ນໍ້າ ແລະ ພື້ນທີ່ ຊົນລະປະທານ ຢູ່ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ (ສະບັບເລກທີ 1238/ຈຂ.ບກ, ລົງວັນທີ 16 ກໍລະກົດ 2015)¹. ຄໍາສັ່ງສະບັບນີ້ ເຮັດຂຶ້ນຍ້ອນ ມີນັກລົງທຶນຈໍານວນຫຼາຍບໍ່ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້; ເປັນເຫດໃຫ້ ໂຄງການລົງທຶນຫຼາຍໂຄງການສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຢ່າງຮຸນແຮງ. ການ ລົງທຶນທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບດ້ານລົບດັ່ງກ່າວຈຶ່ງຕ້ອງຍຸດຕິລົງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນໂຄງການທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ພື້ນທີ່ເຮັດນາ ແລະ ລະບົບຊົນລະປະທານ.

ຮູບສະແດງ 2: ພື້ນທີ່ເຮັດນາໄດ້ຖືກບຸກເບີກ ເປັນພື້ນທີ່ເພື່ອປູກກ້ວຍ ຢູ່ແຂວງ ຫຼວງນໍ້າທາ

ຄູ່ມືສະບັບນີ້ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ແກ່ນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ວິທີການເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນທຸກໆໄລຍະຂອງການລົງທຶນ. ໃນໄລຍະການວາງແຜນ, ຊຸມຊົນ ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສ້າງແຜນຈັດຫາທີ່ດິນ, ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງ ການ ແລະ ການປະເມີນ ຜົນກະທົບຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ. ໃນໄລຍະດໍາເນີນໂຄງການ, ຊຸມຊົນຕ້ອງໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຈລະຈາສັນຍາ, ການ ຈັດສັນທີ່ດິນ, ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການບຸກເບີກທີ່ດິນ, ແຜນງານພັດ ທະນາສັງຄົມ, ການຕິດຕາມກວດກາຜົນ ກະທົບ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ. ສຸດທ້າຍ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃນໄລຍະສິ້ນສຸດ ການລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ການບຸລະນະພື້ນຟູທີ່ດິນ ແລະ ການສົ່ງມອບຄືນທີ່ດິນ.

ນັກລົງທຶນຄວນເບິ່ງຄູ່ມື: "ການບັນລຸການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ" ຕື່ມອີກ.

2. ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ

¹ <https://laofficialgazette.gov.la/kcfinder/upload/files/ຄໍາສັ່ງແກ້ໄຂບັນຫາປູກກ້ວຍຫອມ.pdf>

ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແມ່ນຂະບວນການ ພົວພັນ ແລະ ແລກປ່ຽນທີ່ຕໍ່ເນື່ອງ ລະຫວ່າງ ນັກລົງທຶນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ: ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍກິດຈະກຳ ແລະ ວິທີການ ທີ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການກະກຽມ ແລະ ການດໍາເນີນໂຄງການລົງທຶນ. ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຕ້ອງໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນທຸນໆການຕັດສິນໃຈ ໃນໄລຍະອອກແບບໂຄງການລົງທຶນ, ໃນໄລຍະດໍາເນີນໂຄງ ການລົງທຶນ ແລະ ໃນການກຳນົດມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ. ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຍັງຕ້ອງໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ໂອກາດການພັດທະນາ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກໂຄງການລົງທຶນ (ອີງຕາມຂໍ້ 54 ຖະ ແຫຼງການນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງຂອງ ADB, 2009). ການມີສ່ວນຮ່ວມຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ຕ້ອງໃຫ້ທົ່ວເຖິງ². ນອກຈາກນີ້ຍັງ ຕ້ອງຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກັງວົນ ຂອງຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ເຊັ່ນ: ແມ່ ຍິງ, ຊາວໜຸ່ມ, ຜູ້ເຖົ້າ, ຜູ້ພິການ, ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ, ແລະ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ.

2.1 ມີປະສິດທິຜົນ

ນັກລົງທຶນຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບຊຸມຊົນເປັນປະຈຳ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງ, ນັບຕັ້ງແຕ່ໄລຍະວາງແຜນໂຄງການລົງທຶນ ຈົນເຖິງໄລຍະສິ້ນສຸດການລົງທຶນ. ຫຼັກການ ໃຫ້ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC) ຕ້ອງໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຶກສາຫາລື ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ວ່າພວກເຂົາຈະຍອມຮັບ ຫຼື ປະຕິເສດ ໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີ. ນັກລົງທຶນຈໍາເປັນຕ້ອງໃຫ້ເວລາ ກັບຊຸມຊົນທີ່ຖືກຜົນກະທົບຢ່າງເໝາະສົມ ເພື່ອປຶກສາຫາລືພາຍໃນຊຸມຊົນ ກ່ຽວກັບ ໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີ.

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ 2: ຫຼັກການ FPIC

FPIC ລະບຸວ່າ ທຸກໆໂຄງການລົງທຶນ ທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນ ຂອງຄົນພື້ນເມືອງ ບໍ່ຄວນດໍາເນີນໄປ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC) ຈາກຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ. FPIC ໃຫ້ສິດແກ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ - ສິດທີ່ຈະປະຕິເສດ - ຕໍ່ໂຄງການທີ່ຈະລົງທຶນຢູ່ໃນດິນແດນຂອງພວກເຂົາ. ສິດດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດຈະຖືກນໍາໃຊ້ຕະຫຼອດຮອບວຽນຂອງໂຄງການ ຖ້າຫາກວ່າ ໂຄງການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ ມີການປ່ຽນແປງຮູບແບບ ແລະ ກອບຂອງໂຄງການຢູ່ຕະຫຼອດ.

FPIC ແມ່ນຫຼັກການທີ່ອີງໃສ່ມາດຕະຖານສິດທິມະນຸດ ຂອງສາກົນ ກ່ຽວກັບ ການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ຂອງປະຊາຊົນ. ນອກຈາກນັ້ນ, FPIC ຍັງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກຖະແຫຼງການຂອງສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍ ສິດທິຂອງຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ (UNDRIP), ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະພາບ ແລະ ສົນທິສັນຍາຂອງອົງການແຮງງານສາກົນ ເລກທີ 169.

² ສໍາລັບລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ ກ່ຽວກັບ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ທີ່ມີການຄໍານຶງເຖິງ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ໃຫ້ທົ່ວເຖິງ ແມ່ນເບິ່ງ ເອກະສານຂອງ ອົງການ OXFAM ແລະ IISD ກ່ຽວກັບ ການຮັບຟັງສຽງ, ສິດທິໃນການຮຽກຮ້ອງ: ຄູ່ມືການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນທີ່ມີຄໍານຶງຕໍ່ກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ໃນເງື່ອນໄຂຂອງການລົງທຶນຂະໜາດໃຫຍ່ໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ - ຄູ່ມືຊຸມຊົນ 2017 ດາວໂລດໄດ້ທີ່: <https://www.iisd.org/publications/report/enabling-voices-demanding-rights-guide-gender-sensitive-community-engagement>.

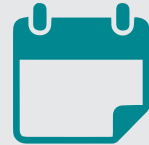
ອິດສະລະ

ປາສະຈາກການແຊກແຊງ ຫຼື ການ
ບີບບັງຄັບ

ລ່ວງໜ້າ

ເກີດຂຶ້ນກ່ອນທຸກກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
ກັບການຕັດສິນໃຈ ແລະ ໃຫ້ເວລາພຽງພໍ
ສໍາລັບຂະບວນການຕັດສິນ
ໃຈແບບດັ່ງເດີມ

ແຈ້ງໃຫ້ຮູ້/ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ

ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ
ທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້, ຊັດເຈນ ແລະ ເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ

ເຫັນດີເຫັນພ້ອມ

ອະນຸຍາດໃຫ້ຊຸມຊົນ ສາມາດຕັດສິນໃນ
ການຮັບເອົາ ຫຼື ປະຕິເສດໂຄງການລົງທຶນ

ຮູບສະແດງ 3: ສີ່ອົງປະກອບຫຼັກຂອງຫຼັກການ FPIC

ທີ່ມາ: ບັບຈາກ Landportal.org

ສີ່ອົງປະກອບຂອງຫຼັກການ FPIC ສາມາດສັງລວມໄດ້ ດັ່ງນີ້:

ອິດສະລະ: ການຕັດສິນໃຈວ່າຈະ ເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຮັບເອົາໂຄງການລົງທຶນ ໂດຍປະສະຈາກການບັງຄັບ, ການ
ຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ການແຊກແຊງໃດໆ.

ລ່ວງໜ້າ: ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຕ້ອງເກີດຂຶ້ນກ່ອນການເລີ່ມດຳເນີນ ຫຼື ອະນຸມັດການດຳເນີນທຸກໆກິດຈະກຳ ຂອງ
ໂຄງການລົງທຶນ. ຕ້ອງໃຫ້ເວລາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ພຽງພໍ ແກ່ຊຸມຊົນສໍາລັບການປຶກສາຫາລື ທີ່ສອດຄ່ອງກັບວັດທະ
ນະທຳຂອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ຂອງຊຸມຊົນດຳເນີນໄປແບບສົມບູນ.

ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນທີ່ຄົບຖ້ວນ: ປະຊາຊົນທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຕ້ອງໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນທີ່ຄົບຖ້ວນ ກ່ຽວກັບ ໂຄງການ
ລົງທຶນ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ທັງທາງດ້ານບວກ ແລະ ທາງດ້ານລົບ, ຂໍ້ມູນທີ່ສະໜອງໃຫ້ຕ້ອງ ເຊື່ອຖື
ໄດ້, ມີຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ຖືກນຳສະເໜີໃນຮູບແບບທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ສໍາລັບຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ.

ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ: ປະຊາຊົນໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີຕໍ່ກັບ ກິດຈະກຳທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ສິດ
ໃນການເຫັນດີເຫັນພ້ອມໃຫ້ດຳເນີນໂຄງການ ລວມເຖິງສິດທີ່ຈະປະຕິເສດໂຄງການລົງທຶນ ຫຼື ສິດໃນການເຫັນດີ
ເຫັນພ້ອມພາຍໃຕ້ບາງເງື່ອນໄຂເທົ່ານັ້ນ.

ທີ່ມາ: (FAO, 2014). ຄູ່ມືແນະນຳໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ FPIC ສາມາດດາວໂຫຼດໄດ້ທີ່:
<https://www.fao.org/3/i6190e/i6190e.pdf>.

2.2 ທົ່ວເຖິງ

ໃນຂະບວນການປົກສາຫາລື, ນັກລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າທຸກກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນ, ໂດຍສະເພາະກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການປົກສາຫາລືຢ່າງພຽງພໍ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ, ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງແມ່ຍິງ, ຊາວໜຸ່ມ, ຜູ້ເຖົ້າ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ ໄດ້ຮັບການພິຈາ ແລະ ແກ້ໄຂອັນສະເພາະ. ບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມສະເພາະໃດໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ ຍ່ອມຈະມີຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ພວກເຂົາອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຈາກໂຄງການລົງທຶນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການປົກສາຫາລື ຄວນເຮັດໃຫ້ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທັງໝົດ ມີສ່ວນຮ່ວມ (LNCCI, 2021).

ຮູບສະແດງ 4: ຕາງໜ້າສະມາຊິກຊຸມຊົນ ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມປົກສາຫາລືຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ

3. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ

3.1 ຄວາມຈໍາເປັນຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ

ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ແລະ ການດໍາເນີນການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນຫຼາຍ. ການຮັບປະກັນໃຫ້ ຄວາມຄາດຫວັງ ຂອງນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນ ສອດຄ່ອງກັນ ຈະສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ນໍາໄປສູ່ ການໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມກັນ ການດໍາເນີນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ຈະຊ່ວຍສ້າງຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ ລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນ ແລະ ນັກລົງທຶນ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຊັກຊ້າ ແລະ ຄວາມສ່ຽງໃນການລົງທຶນ, ຫຼີກລ່ວງຂໍ້ຂັດແຍ່ງ, ສ້າງຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ປ້ອງກັນຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ພາບລັກຂອງບໍລິສັດ.

ການມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ຫຼື ການຂາດການມີສ່ວນຮ່ວມ ຈະສົ່ງຜົນ ດັ່ງນີ້:

- ເຮັດໃຫ້ ສູນເສຍ ຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ ລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນ ແລະ ນັກລົງທຶນ;
- ເຮັດໃຫ້ເກີດມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນ ແລະ ນັກລົງທຶນ;
- ເຮັດໃຫ້ນັກລົງທຶນມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການດໍາເນີນໂຄງການຊັກຊ້າ ກວ່າແຜນທີ່ວາງໄວ້;
- ຍຸດຕິການລົງທຶນກ່ອນກໍານົດເວລາທີ່ໄດ້ວາງແຜນໄວ້;
- ເກີດຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຜູ້ໃຊ້ທີ່ດິນ, ເນື່ອງຈາກຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບ ຈາກການລົງ ທຶນ;
- ທໍາລາຍຜົນປະໂຫຍດແບບຍືນຍົງທີ່ຈະໄດ້ຮັບຮ່ວມກັນ.

ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຖືວ່າ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ແມ່ນ ປັດໄຈຫຼັກໃນການກະກຽມບົດສະເໜີໂຄງການລົງທຶນ, ການດໍາເນີນການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESIA), ຕະ ຫຼອດຮອດຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດໍາເນີນການລົງທຶນໃນແຕ່ລະໄລຍະ. ລັດຖະບານ ເນັ້ນໜັກວ່າ ຊຸມຊົນທ້ອງ ຖິ່ນຕ້ອງ ມີສິດໃນການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ຢູ່ໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການລົງທຶນ. ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຄວນຈະດໍາເນີນແບບເອົາຈິງເອົາຈັງ ເພື່ອຫຼີກລ່ວງຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ, ນັກລົງທຶນຄວນສົ່ງ ເສີມ ແລະ ຮັບຮອງ ເອົາການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົວເອງ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ (ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ) ໃນທຸກຂັ້ນຕອນ ຂອງການລົງທຶນ. ການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ໝາຍຄວາມວ່າທຸກຄົນມີສິດຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບ ອະນາຄົດຂອງຕົນເອງ ແລະ ຍັງສາມາດເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຂອງຕົນໄດ້.

ນິຕິກໍາ ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ມາດຕະຖານສາກົນຫຼາຍສະບັບ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ. ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ ສັງລວມ ບັນດານິຕິກໍາຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ມາດຕະຖານສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ³.

³ ບັນດາເຄື່ອງມືກ່ຽວກັບການຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ຂອງ ສາກົນ ສາມາດດາວໂຫຼດໄດ້ຈາກເວັບໄຊ ຂອງ Minority Rights Group International, ທີ່: <https://minorityrights.org/law/self-determination/>.

ຕາຕະລາງ 1: ລະບຽບການ ແລະ ກອບນິຕິກໍາ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ໃນການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ຢູ່ ສປປ ລາວ

ລະບຽບການ ແລະ ກອບນິຕິກໍາ	ຂໍ້ກຳນົດທີ່ສໍາຄັນ	ທີ່ມາ
ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງ ສປປ ລາວ (ສະບັບປັບປຸງ 2013) (ເລກທີ 29/ສພຊ, 2012)	ກົດໝາຍສະບັບນີ້ (ໂດຍສະເພາະໃນມາດຕາ 48), ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນແມ່ນໄດ້ກ່າວເຖິງຫຼາຍຄັ້ງ ໃນຫຼາຍໆຫົວຂໍ້ ເຊັ່ນ: ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ພື້ນທີ່ແບບປະສົມປະສານ, ການປະເມີນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍຸດທະສາດ, ແຜນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມ	https://na.gov.la/wp-content/uploads/2021/11/104Environmental-Protection-Law.pdf
ດໍາລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 389/ລບ, ລົງວັນທີ 20 ຕຸລາ	ດໍາລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີໄດ້ ກຳນົດພັນທະ ໃຫ້ນັກລົງທຶນໃນການເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນທຸກໆຂະບວນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມເຊັ່ນ: ໃນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ, ການພັດທະນາການຄຸ້ມຄອງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ, ການຕິດຕາມຜົນກະທົບໃນລະຫວ່າງ ການດໍາເນີນການລົງທຶນ.	ລົງສໍາລັບດາວໂລດ ດໍາລັດສະບັບປັບປຸງ ເລກທີ 398/ລບ, 2022 ແມ່ນບໍ່ສາມາດໃຊ້ໄດ້ອອນໄລນ໌ໃນຂະນະນີ້. ມີພຽງແຕ່ລົງຂອງສະບັບເກົ່າ (ດໍາລັດ ເລກທີ 21/ລບ, 2019) ທີ່ມີຢູ່: https://laolandinfo.org/wp-content/uploads/2019/10/Decree-021-on-EIA-2019_Lao.pdf
ຄໍາແນະນຳວ່າດ້ວຍ ການພິຈາລະນາອະນຸມັດການລົງທຶນ ແລະ ກົນໄກການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນໃຫ້ເຊົ່າ ຫຼື ສໍາປະທານ ສໍາລັບການປູກພືດກະສິກໍາ ເລກທີ	ຄໍາແນະນຳນີ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຄື: ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ມີການສື່ສານກັບຊຸມຊົນ ແລະ ຮັບ ປະກັນຄວາມສະເໝີພາບ ຍິງ-ຊາຍ ໃນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ທັງໃນຮູບແບບທີ່ເປັນ ແຜນທີ່, ແຜ່ນພັບ, ໂປສເຕີ ຫຼື ວິດີໂອ ເພື່ອສົ່ງເສີມຄວາມເຂົ້າ ໃຈທີ່ເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວກັນກ່ຽວກັບ ຜົນປະ ໂຫຍດ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງໂຄງການ. ຄໍາແນະ ນຳດັ່ງກ່າວຮຽກຮ້ອງວ່າ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຂອງຊຸມຊົນ ແມ່ນຕ້ອງຂຶ້ນກັບສຽງສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ບົດບັນທຶກທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນຕາມກົດໝາຍ. ເຊິ່ງໃນນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ດ້ວຍເອກະສານທີ່ດິນຢ່າງເປັນທາງການ (ເຊັ່ນ: ໃບຕາດິນ). ນີ້ແມ່ນເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນກ່ອນທີ່ນັກລົງທຶນຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດຈາກລັດຖະບານ.	https://laolandinfo.org/wp-content/uploads/2019/09/MPI-Instruction-on-Cultivation-Investment-Land-Management-Lease-or-Concession.pdf
ດໍາລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 135/ນຍ, ລົງວັນທີ 25 ພຶດສະພາ	ມາດຕາ 27 ລະບຸວ່າ ນັກລົງທຶນຕ້ອງສ້າງແຜນດໍາເນີນງານ ກ່ຽວກັບ ການສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ..	http://lsp.moic.gov.la/index.php?r=site%2Fmeasureview&id=110

ຕາຕະລາງ 2: ບົດແນະນໍາ ແລະ ມາດຕະຖານສາກົນ

ລະບຽບການ ແລະ ກອບນິຕິກໍາ	ຂໍ້ກຳນົດທີ່ສໍາຄັນ	ທີ່ມາ
ຖະແຫຼງການນະໂຍບາຍການປົກປ້ອງ ຂອງ ADB (ADB, 2009)	ນະໂຍບາຍປົກປ້ອງເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ, ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.	https://www.adb.org/documents/safeguard-policy-statement
ຂອບໜ້າວຽກ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຂອງທະນາຄານໂລກ (World Bank, 2017)	ຂອບໜ້າວຽກດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຂອງທະນາຄານໂລກ ໄດ້ລະບຸຄຳໝັ້ນສັນຍາຂອງທະນາຄານໂລກ ຕໍ່ກັບການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ, ໂດຍຜ່ານນະໂຍບາຍ ແລະ ມາດຕະຖານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງທະນາຄານໂລກ ທີ່ຖືກອອກແບບມາເພື່ອສະໜັບສະໜູນໂຄງການຂອງຜູ້ກູ້ຢືມ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກໜີດສິ້ນໄປ ແລະ ສິ່ງເສີມຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງຮ່ວມກັນ.	https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf
ບົດແນະນໍາຂອງອາຊຽນວ່າດ້ວຍ ການສົ່ງເສີມການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບດ້ານສະບຽງອາຫານ, ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ (IISD, 2019)	ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງບົດແນະນໍາແມ່ນເພື່ອຊຸກຍູ້ການລົງທຶນດ້ານສະບຽງອາຫານ, ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້. ການລົງທຶນຄວນປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດພາກພື້ນ, ສ້າງເງື່ອນໄຂສະ ດວກເພື່ອດຶງດູດການລົງທຶນທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນຂະແໜງສະບຽງອາຫານ, ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໂດຍຜ່ານນະໂຍບາຍ ລະບຽບການທີ່ຈະ ແຈ້ງ ແລະ ວິທີການທີ່ສອດຄ່ອງກັນໃນທົ່ວພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້; ພາກສ່ວນກ່ຽວ ຂ້ອງ ກັບການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນ ຂະແໜງສະບຽງອາຫານ, ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຈະຖືກພິຈາລະນາເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງລະ ບົບນິ ເວດທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງເອົາໃຈໃສ່.	https://www.iisd.org/publications/guide/asean-guidelines-responsible-investment-food-agriculture-and-forestry
ຫຼັກການ ການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນຂົງ ເຂດການກະສິກໍາ ແລະ ລະບົບສະບຽງອາຫານ ຂອງ ຄະນະກຳມະການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານໂລກ (CFS-RAI)	ຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ກຳນົດພາລະບົດບາດຂອງການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນລະບົບກະສິກໍາ ແລະ ສະບຽງອາຫານ ໄປພ້ອມກັບ ການເຄົາລົບ, ປົກປ້ອງ ແລະ ສົ່ງເສີມສິດທິມະນຸດ ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຖະແຫຼງການສາກົນ ກ່ຽວກັບ ສິດ ທິມະນຸດ, ລວມທັງການຮັບຮູ້ສິດໃນການສະ ໜອງສະບຽງອາຫານຢ່າງພຽງພໍ ໃນສະພາບເງື່ອນ ໄຂການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ.	https://www.fao.org/3/au866e/au866e.pdf
ບົດແນະນໍາຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ວ່າດ້ວຍ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ການຄອບຄອງນໍ້າໃຊ້ ທີ່ດິນ, ການປະ ມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນສະພາບເງື່ອນໄຂຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ (VGGT) (FAO, 2022)	ບົດແນະນໍານີ້ສົ່ງເສີມການລົງທຶນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ກຳນົດອົງປະກອບ ທີ່ຈຳເປັນໃນການລົງທຶນໃນການກະສິກໍາ ແລະ ລະບົບສະ ບຽງອາຫານຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຫຼຸດ ຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການ. ບົດແນະນໍານີ້ເຮັດໜ້າທີ່ກຳນົດຂອບໜ້າວຽກເພື່ອຊີ້ນຳການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ຂອງທຸກພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການກະສິກໍາ ແລະ ລະບົບສະບຽງອາຫານ.	https://www.fao.org/3/i2801e/i2801e.pdf
ຄູ່ມືການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC) ໃນ ໂຄງການ REDD+ ສໍາລັບຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ (AIPP, 2012)	ຄູ່ມືສະບັບນີ້ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນພື້ນເມືອງມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບ ຫຼັກການ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (FPIC) ແລະ REDD+; ຫຼັກການນີ້ຊ່ວຍໃຫ້ຄຳແນະນຳທົ່ວໄປແກ່ຊຸມຊົນ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ ຫຼັກການ FPIC ໃນກິດຈະກຳ ຂອງໂຄງການ REDD+ ເພື່ອຮັກສາສິດ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມເປັນຢູ່ທີ່ດີຂອງເຂົາເຈົ້າ.	https://www.forestpeoples.org/sites/fpp/files/publication/2012/10/fpic-manual-web21.pdf

3.2 ຈະຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຄືແນວໃດ

ເພື່ອຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ, ນັກລົງທຶນຈໍາເປັນຕ້ອງພົວພັນກັບ ຊຸມຊົນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ. ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຄວນດໍາເນີນຕາມຂັ້ນຕອນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- **ກະກຽມການປະຊຸມ**
  - ເຊີນ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຊຸມຊົນ ເຂົ້າຮ່ວມ ປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ວິໄສທັດຂອງຜູ້ລົງທຶນ.
  - ອະທິບາຍລາຍລະອຽດ ຂອງຈຸດປະສົງ ແລະ ຂະບວນການຂອງການປຶກສາຫາລື.
  - ກໍານົດບັນຫາ ແລະ ນໍາສະເໜີ ບັນຫາທີ່ຕ້ອງການປຶກສາຫາລື, ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງບັນຫາ.
- **ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ແລະ ລະດົມແນວຄວາມຄິດ**
  - ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີສໍາລັບການປຶກສາຫາລື ໃນລັກສະນະທີ່ປະຊາຊົນມີຄວາມສະບາຍໃຈໃນການຖາມຄໍາຖາມ.
  - ເກັບກໍາ ແລະ ອະທິບາຍ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບການລົງທຶນ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງການລົງທຶນ
  - ຊີ້ແຈງໃຫ້ເຫັນ ການລົງທຶນຈະສອດຄ່ອງກັບ ວັດທະນະທໍາ, ຄຸນຄ່າ, ຈັນຍາບັນ ແລະ ວິໄສທັດຂອງຊຸມຊົນ. ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ທີ່ເປັນເອກະພາບກັນ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທີ່ນໍາມາສົນທະນາ.
  - ລະດົມແນວຄວາມຄິດ ແລະ ລວບລວມທາງເລືອກໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ.
  - ເລືອກວິທີການປະຕິບັດ/ການແກ້ໄຂ ທີ່ດີທີ່ສຸດ.

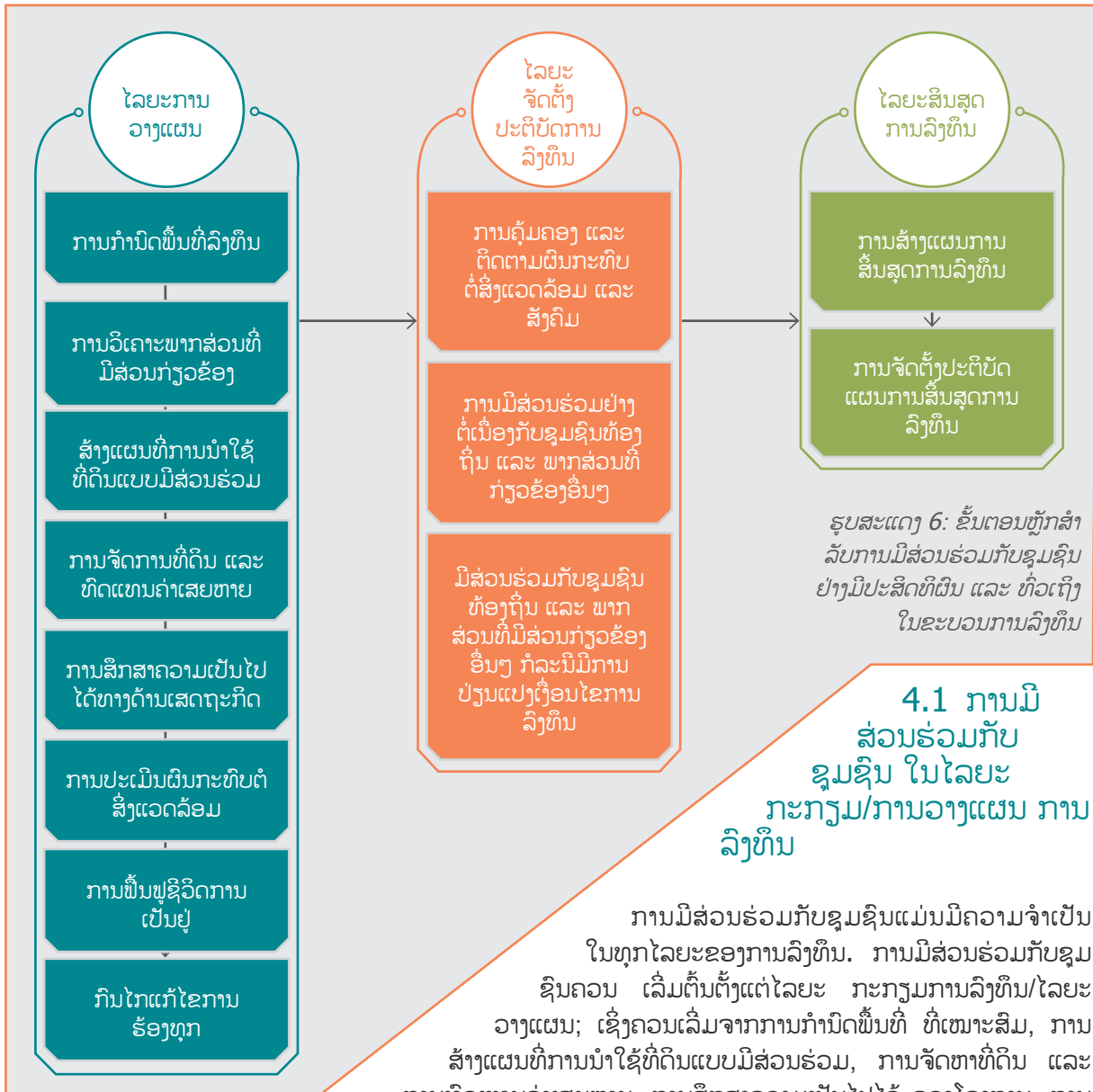

ຮູບສະແດງ 5: ສະມາຊິກ ຂອງກຸ່ມຄົນຕ່າງໆ ໃນຊຸມຊົນເຂົ້າຮ່ວມການກໍານົດຂອບເຂດການນໍາໃຊ້ ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນຢູ່ພາຍໃນບ້ານ

- **ວາງແຜນ ແລະ ທົບທວນ**
  - ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີສໍາລັບການປຶກສາຫາລື ໃນລັກສະນະທີ່ປະຊາຊົນມີຄວາມສະບາຍໃຈໃນການຖາມຄໍາຖາມ.
  - ເກັບກໍາ ແລະ ອະທິບາຍ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບການລົງທຶນ ແລະ ຜົນກະທົບຂອງການລົງທຶນ
  - ຊີ້ແຈງໃຫ້ເຫັນ ການລົງທຶນຈະສອດຄ່ອງກັບ ວັດທະນະທໍາ, ຄຸນຄ່າ, ຈັນຍາບັນ ແລະ ວິໄສທັດຂອງຊຸມຊົນ. ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ທີ່ເປັນເອກະພາບກັນ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທີ່ນໍາມາສົນທະນາ.
  - ລະດົມແນວຄວາມຄິດ ແລະ ລວບລວມທາງເລືອກໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ.
  - ເລືອກວິທີການປະຕິບັດ/ການແກ້ໄຂ ທີ່ດີທີ່ສຸດ.
- **ປະຕິບັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ**
  - ຈັດຕັ້ງຕາມແຜນປະຕິບັດງານ.
  - ປະເມີນຜົນກະທົບຂອງການລົງທຶນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
  - ລາຍງານສະພາບການໃຫ້ກັບຊຸມຊົນ ແລະ ລວບລວມຄໍາຄິດເຫັນ.

4. ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ

ຮູບສະແດງ 6 ສະແດງໃຫ້ເຫັນຂັ້ນຕອນຫຼັກ ທີ່ນັກລົງທຶນຄວນພິຈາລະນາສໍາລັບການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນໃນໄລຍະການວາງແຜນການລົງທຶນ, ໄລຍະດໍາເນີນໂຄງການ ແລະ ໄລຍະສິ້ນສຸດການລົງທຶນ.

ຮູບສະແດງ 6: ຂັ້ນຕອນຫຼັກສໍາລັບການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ໃນຂະບວນການລົງທຶນ

ການເຈລະຈາເພື່ອກຳນົດກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ. ການເຮັດໃຫ້ ຄວາມຄາດຫວັງ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ຂອງນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນ ສອດຄ່ອງກັນຈະສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເປັນຜົນປະໂຫຍດເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ.

4.1.1 ການກຳນົດພື້ນທີ່ສໍາລັບການລົງທຶນ

ໃນຂັ້ນຕອນນີ້, ນັກລົງທຶນຄວນເກັບກຳຂໍ້ມູນເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ສະຖານທີ່ ແລະ ກຳນົດຂອບເຂດຂອງການລົງທຶນ. ນັກລົງທຶນຄວນຈັດກອງປະຊຸມກັບ ອຳນາດການປົກຄອງເມືອງ, ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຕົວແທນຂອງຊຸມຊົນເພື່ອກຳນົດພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ສະເໝີແຜນການລົງທຶນ ແລະ ຂອບເຂດຂອງການລົງທຶນ.

ຮູບສະແດງ 7: ຕາງໜ້າຊຸມຊົນເຂົ້າຮ່ວມໃນການກຳນົດທີ່ດິນທີ່ມີຊຸມຊົນ ແລະ ເໝາະສົມສໍາລັບການລົງທຶນ

4.1.2 ການວິເຄາະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ

ການວິເຄາະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກລົງທຶນສາມາດກຳນົດບົດບາດຂອງພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການລົງທຶນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍສ້າງຄວາມສໍາພັນກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ສິ່ງນີ້ ຈະບໍ່ພຽງແຕ່ຊ່ວຍໃຫ້ຫຼີກລ່ຽງຂໍ້ຂັດ ແຍ່ງໃນອະນາຄົດ, ແຕ່ຍັງຈະປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ ປະສິບຜົນສໍາເລັດ.

ຂັ້ນຕອນການວິເຄາະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ມີດັ່ງນີ້:

- ກຳນົດພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບການລົງທຶນ
- ກຳນົດພາລະບົດບາດຂອງແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ສິດ ຂອງພວກເຂົາ
- ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການຂອງແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ
- ກຳນົດຂົງເຂດ ສໍາລັບການຮ່ວມມື ແລະ ການປະສານງານກັບແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ
- ສ້າງແຜນຍຸດທະສາດ ສໍາລັບການສື່ສານກັບແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ໃນການລົງທຶນ.

ພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງລວມມີ ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ຜູ້ຕາງໜ້າຊຸມຊົນ ແລະ ສະມາຊິກ ຂອງທຸກກຸ່ມຄົນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ ແລະ ໂຄງການ ແລະ ບໍລິສັດອື່ນໆ ທີ່ອາດຈະກະທົບ ຫຼື ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ. ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທຸກພາກສ່ວນ ຄວນເຂົ້າຮ່ວມໃນທຸກໄລຍະຂອງການລົງທຶນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນທີ່ພຽງພໍ ແລະ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນ ຢ່າງຈະແຈ້ງ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ ຈະສ້າງຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສໃນການລົງທຶນ.

ສໍາລັບລາຍລະອຽດ ສາມາດອ່ານ:

- ຄູ່ມືແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສໍາລັບຊຸມຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ແລະ ນັກລົງທຶນ
- ການເສື່ອມສານຫຼັກການ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ໃນຂະແໜງການກະສິກໍາ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ເຂົ້າໃນນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງນັກລົງທຶນ: ຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ
- ການສົ່ງເສີມ, ການອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການຄວບຄຸມ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ: ຄູ່ມືສໍາລັບອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ
- "ການບັນລຸການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ"

ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ

ພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຈາກຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ປະກອບມີ:

- ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຄະນະກຳມະການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄະນະກຳມະການໄກ່ເກ່ຍຂັ້ນບ້ານ ແລະ ຄະນະກຳມະການ ຈັດສັນໂຍກຍ້າຍ;
- ຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດກະສິກໍາຂະໜາດນ້ອຍ ເຊັ່ນ: ການລ້ຽງສັດ, ການປະມົງ, ຫັດຖະກຳ ແລະ ຜູ້ເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.
- ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ຊາວໜຸ່ມ, ຜູ້ເຖົ້າ, ຜູ້ພິການ ແລະ ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ.

ສິດ ແລະ ພັນທະ ຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ

ບົດແນະນຳວ່າດ້ວຍການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງມວນຊົນໃນຂະບວນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESIA) ສໍາລັບໂຄງການລົງທຶນ (MoNRE, 2013) ໄດ້ກຳນົດວ່າ: ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ມວນຊົນ ມີສິດ ແລະ ພັນ ທະ ດັ່ງນີ້:

- ມີສິດໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງລະອຽດ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ກ່ຽວກັບ ໂຄງການລົງທຶນ, ເກັບຮັກສາສໍາເນົາສັນຍາ, ມີສິດໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ການສຶກສາ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມເບື້ອງຕົ້ນ (IEE) ຫຼື ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESIA), ພ້ອມທັງແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ດ້ານຕ່າງໆ, ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ແຜນທຸລະກິດ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ການພັດທະນາຊຸມຊົນ.
- ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສື່ສານ ແລະ ການພົວພັນ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນ ລວມທັງ ວິທີການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ແລະ ແລກປ່ຽນຄຳຄິດຄຳເຫັນ ກ່ຽວກັບ ບົດລາຍງານ IEE ຫຼື ESIA ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງແລ້ວ, ແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ສິ່ງແວດລ້ອມ (EMMP) ແລະ ແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ສັງຄົມ (SMMP).
- ຕ້ອງໃຫ້ມີໂອກາດສະເໜີຂໍ້ສົງໄສ ແລະ ສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການລົງທຶນ.
- ຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສໍາຫຼວດເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນອ້າງອີງເບື້ອງຕົ້ນ, ສະໜອງຂໍ້ມູນໃຫ້ແກ່ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ, ການເຮັດບົດ IEE ຫຼື ESIA ແລະ ການສ້າງ EMMP ແລະ SMMP.
- ຕ້ອງຮັບຮູ້ເຖິງຜົນກະທົບຂອງການລົງທຶນ ແລະ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງຊັດເຈນກ່ຽວກັບ ສິດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ແລະ ການຟື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່.
- ຕ້ອງຮັບຮູ້ເຖິງຜົນປະໂຫຍດຂອງການລົງທຶນ ແລະ ໂອກາດທີ່ປະຊາຊົນ ຈະໄດ້ຮັບ ໃນການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເຊັ່ນ: ການເຂົ້າເຖິງສຸກສາລາ/ໂຮງໝໍ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ອື່ນໆ.
- ພ້ອມກັນນັ້ນ, ການຕັດສິນໃຈທັງໝົດ ແລະ ທຸກໆການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຂອງຊຸມຊົນຄວນອີງໃສ່ ສຽງສ່ວນຫຼາຍ ແລະ ຖືກບັນທຶກເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ

ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ ແມ່ນບັນດາກະຊວງ ແລະ ພະແນກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ມີສິດກວດກາ ແລະ ອະນຸມັດການລົງທຶນ, ຕິດຕາມ, ປະເມີນຜົນຂອງການລົງທຶນ ແລະ ຍຸດຕິການລົງທຶນ. ສະນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງໃຫ້ ບັນດາກະຊວງ ແລະ ພະແນກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ພະແນກການຂັ້ນແຂວງ ແລະ ຫ້ອງການຂັ້ນເມືອງ) ມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນທຸກໆກິດຈະກຳ ແລະ ທຸກໆໄລຍະຂອງການລົງທຶນ.

ພາລະບົດບາດຂອງບັນດາກະຊວງ ໄດ້ຖືກສັງລວມຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3 (ພະແນກການຂັ້ນແຂວງ ແລະ ຫ້ອງການຂັ້ນເມືອງ ແມ່ນປະຕິບັດຕາມຄຳແນະນຳ ຂອງກະຊວງ).

ຕາຕະລາງ 3: ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ, ສັງຄວມພາລະບົດບາດ ຂອງ ກະຊວງ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່

ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ	ພາລະບົດບາດ	ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່
ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ຜທ)	ຜທ ແມ່ນກະຊວງ ບ່ອນທີ່ນັກລົງທຶນ ຍິນດີແບບຟອມເພື່ອສະເໜີຂໍອະນຸມັດການລົງທຶນ ແລະ ແມ່ນຈຸດປະສານງານກັບທຸກໆພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອເຮັດການທົບ ແບບ ຟອມສະເໜີການລົງທຶນ ແລະ ເຊັນບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າ ໃຈ, ການເຈລະຈາ ແລະ ເຊັນສັນຍາ ແລະ ການຕິດຕາມການລົງທຶນ.	ໂທ: +856 21 217012 ແຟັກ: +856 21 215491 ອີເມວ: ipd-mpilaos@investlaos.gov.la ເວັບໄຊ: www.investlaos.gov.la
ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (ກປ)	ກປ ແມ່ນ ກະຊວງທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການທົບທວນ ແລະ ການຮັບຮອງ ບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ (FS) ຂອງໂຄງການການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້. ນອກຈາກນັ້ນ, ກປ ຍັງມີໜ້າທີ່ໃນການຕິດ ຕາມກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລົງທຶນ ອີງຕາມ ບົດ FS ຂອງໂຄງການລົງທຶນ.	ໂທ:+856 21 911654 ເວັບໄຊ: www.maf.gov.la
ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳ ມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ກຊສ)	ກຊສ ມີໜ້າທີ່ສຳຫຼວດ ແລະ ຈັດສັນທີ່ດິນເພື່ອການລົງ ທຶນ. ກຊສ ຍັງມີໜ້າທີ່ ທົບທວນບົດລາຍງານ EIA ແລະ ອອກໃບຢັ້ງຢືນສິ່ງແວດລ້ອມ. ນອກຈາກນັ້ນ, ກຊສ ຍັງມີໜ້າທີ່ຕິດຕາມ ກິດຈະກຳການພັດທະນາທີ່ດິນຂອງໂຄງ ການລົງທຶນ ແລະ ຕິດຕາມການກວດກາ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງ ແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.	ສາຍດ່ວນ: 1514 ໂທ: +856 21 263799 ແຟັກ: +856 21 263799 ເວັບໄຊ:
ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ (ອຄ)	ອຄ ມີໜ້າທີ່ໃນການອະນຸມັດການລົງທຶນ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນບັນຊີຄວບຄຸມ, ເຊັ່ນ: ການເຮັດສັນຍາກະສິກຳ ແລະ ການເຊົ່າທີ່ດິນຂອງບຸກຄົນ.	ໂທ: +85621 453493 ເວັບໄຊ: www.moic.gov.la
ກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ (ຮສສ)	ຮສສ ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຄຸ້ມຄອງແຮງງານ ລວມທັງການອະນຸມັດການນຳເຂົ້າແຮງງານຈາກຕ່າງປະເທດ, ຕິດ ຕາມກວດກາ ການນຳໃຊ້ແຮງງານ ແລະ ການປະຕິບັດກັບແຮງງານຂອງໂຄງການລົງທຶນ.	ໂທ: +85621 2130 03 ເວັບໄຊ: https://www.molsw.gov.la

ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ

ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ປະກອບມີນັກລົງທຶນອື່ນໆທີ່ດຳເນີນໂຄງການລົງທຶນຢູ່ໃກ້ຄຽງກັບພື້ນທີ່ສະເໜີລົງທຶນ. ຫາກບໍ່ໃຫ້ພວກເຂົາມີສ່ວນຮ່ວມອາດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດມີ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃນ ລະຫວ່າງ ການດຳເນີນໂຄງການ ເຊັ່ນ: ໂຄງການລົງທຶນຂອງພວກເຂົາອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງນ້ຳ ເຊິ່ງອາດເກີດຈາກການລົງທຶນທີ່ກຳລັງສະເໜີ, ການນຳໃຊ້ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ຫຼື ການຈ້າງແຮງງານ. ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 389/ລບ ວ່າດ້ວຍການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (2022) ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ນັກລົງທຶນຕ້ອງເຮັດການປະເມີນຜົນກະທົບສະສົມທີ່ອາດເກີດຈາກ ການລົງທຶນທີ່ກຳລັງສະເໜີ⁴.

ນອກຈາກນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຄວນປຶກສາຫາລືກັບອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ (CSOs), ເນື່ອງຈາກໂຄງການລົງທຶນທີ່ກຳລັງສະເໜີອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນທີ່ ອົງກອນເຫຼົ່ານັ້ນເຮັດວຽກຢູ່ ຫຼື ເປັນຕົວແທນໃຫ້. ເນື່ອງຈາກຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ອາດບໍ່ຮູ້ເຖິງສິດຂອງຕົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບສິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກການລົງທຶນ.

⁴ ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ແລະ ນັກລົງທຶນອື່ນໆ ຕ້ອງມີໂອກາດທີ່ຈະສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ກ່ຽວກັບ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ບົດລາຍງານ ESIA, ESMMP ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

4.1.3 ການສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ເມື່ອກໍານົດສະຖານທີ່ ແລະ ຂອບເຂດທາງດ້ານພູມສັນຖານໂດຍປະມານແລ້ວ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອກໍານົດພື້ນທີ່ດິນທີ່ປະຊາຊົນເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ພື້ນທີ່ ທີ່ເຂົາມີສິດນໍາໃຊ້ (ທີ່ດິນທີ່ມີໃບຕາດິນ ແລະ ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ດິນຕາມປະເພນີ). ນັກລົງທຶນຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບຊຸມຊົນ ແລະ ຮ່ວມກັນສໍາຫຼວດ ແລະ ວາງແຜນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕົວຈິງ. ຂະບວນການສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມຈະຊ່ວຍ ກໍານົດໃຫ້ຮູ້ວ່າພື້ນທີ່ໃດ ຈະເປັນພື້ນທີ່ທັບຊ້ອນຂອງ ໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ດິນນໍາໃຊ້ຂອງປະຊາຊົນ⁵.

ຮູບສະແດງ 8: ກຸ່ມຄົນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ເຂົ້າຮ່ວມການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຢູ່ພາຍໃນບ້ານ

ເພື່ອສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການຈັດຫາທີ່ດິນ, ຜູ້ລົງທຶນຄວນປະຕິບັດ ຕາມຂັ້ນຕອນ, ດັ່ງນີ້:

- ຈັດ ກອງປະຊຸມ ເພື່ອປະຊຸມກັບອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ, ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອສະເໜີ ແຜນໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ອະທິບາຍຈຸດປະສົງຂອງການສ້າງແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ.
- ເຮັດການສໍາຫຼວດທີ່ດິນ ເບື້ອງຕົ້ນ.
- ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຈາກອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ ແລະ ບ້ານ. ນັກລົງທຶນຄວນເກັບກໍາຂໍ້ມູນທຸກຢ່າງ ກ່ຽວກັບ ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ, ທົ່ງນາ, ພື້ນທີ່ເຮັດໄຮ່ ແລະ ພື້ນທີ່ເປົ່າຫວ່າງ, ທົ່ງຫຍ້າ, ສວນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ ສວນຜັກ, ທີ່ດິນປູກພືດໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ, ພື້ນທີ່ສັກ ສິດ, ປ່າຊ້າ, ເຂດປ່າ, ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ອື່ນໆ ລວມທັງປະເພດຂອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ນັກລົງທຶນຍັງຕ້ອງເກັບກໍາຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ອີກດ້ວຍ. ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຕ້ອງໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ທີ່ມີສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ແລະ ຜູ້ມີໃບຕາດິນ ແລະ ຜູ້ເອກະສານນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ເປັນທາງການ.
- ນັກລົງທຶນ ຄວນເກັບກໍາຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທີ່ດິນທີ່ບໍ່ມີຄົນອາໄສຢູ່, ເນື່ອງຈາກປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ອາດຈະເຂົ້າໄປນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

⁵ ອີງຕາມດໍາລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 389/ລບ ວ່າດ້ວຍການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (2022), ການປະເມີນຜົນກະທົບສະສົມຄວນຖືກລວມເຂົ້າໃນບົດລາຍງານ ESIA. ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ແມ່ນສິດດັ້ງເດີມໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ຂອງຊຸມຊົນ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຂຽນລົງຢ່າງເປັນທາງການໃນເອກະສານ ແຕ່ເປັນການຮັບຮູ້ຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ ແລະ ສັງຄົມ ໃນ ສປປ ລາວ. ການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີຍັງສາມາດພົບເຫັນໄດ້ ກັບບັນດາຊົນເຜົ່າ ທີ່ອາໄສຢູ່ ເຂດຊົນນະບົດ ຂອງສປປ ລາວ. ສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ລວມມີ ຫຼາຍໆປະເພດທີ່ດິນ ເຊັ່ນ: ດິນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ດິນນາ, ພື້ນທີ່ການເຮັດໄຮ່, ປ່າເຫຼົ້າ, ເຂດທົ່ງຫຍ້າ, ສວນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ ສວນຜັກ, ເນື້ອທີ່ດິນປູກຝັງໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ, ພື້ນທີ່ສັກສິດ, ປ່າຊ້າ, ເຂດປ່າຕ່າງໆ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າ (Mekong Region Land Governance, 2017).

- ສ້າງແຜນທີ່ກຳນົດຂອບເຂດພື້ນທີ່ເບື້ອງຕົ້ນ ໂດຍອາດຈະນໍາໃຊ້ແຜນທີ່ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ຫຼື ນໍາໃຊ້ພາບຖ່າຍທາງອາກາດທີ່ມີຄວາມລະອຽດສູງ.
- ຍ່າງສໍາຫຼວດພື້ນທີ່ຕົວຈິງໂດຍໃຫ້ ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ (ລວມທັງເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ແລະ ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ) ມີສ່ວນຮ່ວມ, ເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ຍັງຢືນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ ຕົວຈິງ.
- ສ້າງແຜນທີ່ປ່າປົກຫຸ້ມ ແລະ ແຜນທີ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.
- ຈັດກອງປະຊຸມພົບປະກັບອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ (ໂດຍເຊີນກຸ່ມຄົນຕ່າງໆຢູ່ໃນຊຸມຊົນ. ເຂົ້າຮ່ວມ ລວມທັງ ແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ຊາວໜຸ່ມ, ຜູ້ສູງອາຍຸ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດອື່ນໆ) ເພື່ອກວດສອບຂໍ້ມູນ ແລະ ກຳນົດພື້ນທີ່ ທີ່ອາດຈະທັບຊ້ອນກັບການລົງທຶນ. ໃນບາງກໍລະນີ, ແມ່ຍິງ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ ອາດຈະບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີກອງປະຊຸມແຍກຕ່າງຫາກ ສໍາລັບ ແມ່ຍິງ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດອື່ນໆ.
- ເຮັດການສໍາຫຼວດເພື່ອແບ່ງເຂດການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນພື້ນທີ່ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ.
- ຈັດກອງປະຊຸມ ກັບອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ ແລະ ບ້ານ, ພ້ອມດ້ວຍຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນເພື່ອເຈລະຈາ ແລະ ຂໍການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ທີ່ຈະໃຊ້ສໍາລັບການລົງທຶນ.
- ນັກລົງທຶນຕ້ອງບໍ່ດໍາເນີນການລົງທຶນ ຫຼື ເຮັດກິດຈະກຳໃດໆ ຫາກວ່າຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນບໍ່ ເຫັນດີເຫັນພ້ອມ. ໃນກໍລະນີນີ້ ນັກລົງທຶນຕ້ອງນໍາໃຊ້ຮູບແບບການລົງທຶນອື່ນ ຫຼື ຊອກຫາພື້ນທີ່ອື່ນ.

ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຫຼາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າພື້ນທີ່ ທີ່ລັດຖະບານຈັດສັນໃຫ້ມີຄວາມພ້ອມ ທີ່ຈະໃຫ້ນັກລົງທຶນນໍາໃຊ້. ນັກລົງທຶນຄວນເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງຊຸມຊົນ, ລວມທັງທີ່ດິນທີ່ບໍ່ມີຄົນອາໄສ, ເນື່ອງຈາກປະຊາຊົນອາດຈະນໍາໃຊ້ ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ເພື່ອເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ນໍາໃຊ້ຊັບພະ ຍາກອນທຳມະຊາດ. ອີງຕາມຫຼັກການຂອງ CFS-RAI ກ່ຽວກັບ ສິດທິການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ, ນັກລົງທຶນບໍ່ຄວນສຸມໃສ່ພຽງແຕ່ທີ່ດິນທີ່ໂຄງການຈະນໍາໃຊ້, ແຕ່ຍັງຄວນພິຈາລະນາທີ່ດິນທີ່ອາດຈະຖືກປົດກັນສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຂອງປະຊາຊົນ ໂດຍໂຄງການລົງທຶນ⁶. ການເຂົ້າໃຈຮູບແບບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຂອງຊຸມຊົນ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ນັກລົງທຶນອອກແບບໂຄງການລົງທຶນ ໃນແບບທີ່ມີຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດຂອງຊຸມຊົນ.

ສໍາລັບລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ສາມາດອ່ານ ຄູ່ມືແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສໍາລັບ ຊຸມຊົນ, ອົງການຈັດ ຕັ້ງຂອງລັດ ແລະ ນັກລົງທຶນ ຕື່ມອີກ.

4.1.4 ການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ

ໃນການຈັດຫາທີ່ດິນສໍາລັບການລົງທຶນ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງພຽງພໍ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຈາກຜູ້ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທ້ອງຖິ່ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຮັດການປົກສາຫາລື, ການສໍາຫຼວດ ແລະ ການເກັບກຳລວບລວມຂໍ້ມູນຫຼາຍຄັ້ງ. ຂະບວນການໃນການຈັດຫາທີ່ດິນ ທີ່ບໍລິສັດບົວລະພານໍາໃຊ້ ເຊິ່ງສະແດງ ໃນ ຮູບສະແດງ 9 ໄດ້ຖືກຍອມຮັບຈາກຫຼາຍອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມວ່າ ເປັນຕົວຢ່າງທີ່ດີ ໃນການຈັດຫາທີ່ດິນທີ່ເໝາະສົມຢູ່ ສປປ ລາວ. ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງການແຕະຕ້ອງທີ່ດິນບຸກຄົນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ເປັນເງິນສົດ ຫຼື ຊອກຫາທີ່ດິນຕອນໃໝ່ມາປ່ຽນແທນ. ການຈັດຫາທີ່ດິນສໍາລັບການລົງທຶນອາດຈະປ່ຽນແປງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເນື່ອງຈາກວ່າທີ່ດິນເປັນຊັບພະຍາ ກອນທີ່ຈຳເປັນສໍາລັບການປູກຝັງ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບຂອງພວກເຂົາ. ສະນັ້ນ, ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຄວນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການສ້າງແຜນທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ.

ນັກລົງທຶນຕ້ອງຮ່ວມມືກັບອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນທຸກລະດັບ ເພື່ອກຳນົດ ແລະ ເກັບກຳຂໍ້ມູນຂອງປະຊາ ຊົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ. ນັກລົງທຶນຄວນສ້າງແຜນທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍຢ່າງລະອຽດ ເພື່ອນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໃນເວລາດໍາເນີນການລົງທຶນ ຂອງຕົນ.

ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງສົມທົບກັບຄະນະກຳມະການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຢູ່ທ້ອງຖິ່ນ

⁶ ນັກລົງທຶນຄວນຮັບຮູ້ວ່າ ຖ້າບໍ່ມີແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແຫ່ງຊາດແບບລະອຽດ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງສົມທົບກັບອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ ແລະ ຊຸມຊົນ ເພື່ອສໍາຫຼວດ, ກຳນົດ ແລະ ຈັດສັນພື້ນທີ່ ທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບການລົງທຶນ ຢ່າງລະອຽດ.
⁷ ເບິ່ງຫຼັກການ ຂອງ CFS ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ສະບຽງອາຫານ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສາມາດດາວໂລດໄດ້ທີ່: <https://www.fao.org/3/au866e/au866e.pdf>.

ເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ຍັງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ ໂດຍອີງໃສ່ແຜນທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ.

ນັກລົງທຶນຕ້ອງປະຕິບັດ ຂະບວນການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

- ຕ້ອງປະຊຸມ ກັບ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ເພື່ອອະທິບາຍ ຂັ້ນຕອນການສໍາຫຼວດທີ່ດິນ ແລະ ລະບຸຊັບສິນ, ຈໍານວນຕົ້ນໄມ້ ແລະ ພືດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ;
- ກໍານົດແຜນທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ໂດຍອີງຕາມດໍາລັດວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນໂຍກຍ້າຍ ປະຊາຊົນຈາກໂຄງການພັດທະນາ ສະບັບເລກທີ 84/ລບ;
- ການຄິດໄລ່ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແມ່ນອີງໃສ່ຫຼັກການໃນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ກໍານົດໃນດໍາລັດ ກ່ຽວຂ້ອງ;
- ຈັດກອງປະຊຸມ ເພື່ອລາຍງານ ຜົນການຄິດໄລ່ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ;
- ໃນກໍລະນີຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ບໍ່ຍອມຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ ຕ້ອງມີການສໍາຫຼວດ ແລະ ຄິດໄລ່ຄ່າຊົດເຊີຍ ຄືນ ໃໝ່; ຖ້າຫາກ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຍັງບໍ່ຍອມຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ, ນັກລົງທຶນ ກໍສາມາດ ສະເໜີແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ໂດຍຜ່ານຂະບວນການ ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຂອງບໍລິສັດ ຫຼື ກົນໄກທາງການ ຂອງລັດ;
- ສໍາລັບຜູ້ທີ່ຍອມຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ, ແມ່ນໃຫ້ມີການເຮັດບົດບັນທຶກລົງນາມເຫັນດີ ລະຫວ່າງ ຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນ ກະທົບ ໂດຍການຢັ້ງຢືນ ຈາກອໍານາດການປົກຄອງ ຂັ້ນບ້ານ-ຂັ້ນເມືອງ ແລະ ການຮັບຮອງຈາກ ຂັ້ນແຂວງ ຫຼື ຂັ້ນ ສູນກາງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍໃຫ້ຈັດພິທີມອບຄ່າຊົດເຊີຍ ຫຼື ສິ່ງທົດແທນ ຢ່າງເປັນທາງການ;
- ສ້າງຖານຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ເພື່ອນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຕິດ ຕາມການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ;

ຂະບວນການຈັດຫາທີ່ດິນຂອງບໍລິສັດ

ບົວລະພາ
ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້

ຮູບສະແດງ 9: ຂະບວນການໃນການຈັດຫາທີ່ດິນ ທີ່ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການສໍາປະທານທີ່ດິນ ສໍາລັບໂຄງການການປູກຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກໍາ ຂອງບໍລິສັດ ບົວລະພາ ກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ຈໍາກັດ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

4.1.5 ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ

ທຸກໂຄງການລົງທຶນ ຕ້ອງມີການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນ ດໍາເນີນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ⁸. ນັກລົງທຶນ ຕ້ອງປະຕິບັດ ຂະບວນການໃນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງການ ໂດຍໃຫ້ຊຸມຊົນ ມີສ່ວນຮ່ວມ ດັ່ງນີ້:

ການເກັບກໍາຂໍ້ມູນເບື້ອງຕົ້ນ ຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ

- ນັກລົງທຶນຕ້ອງຈັດກອງປະຊຸມ ເພື່ອນໍາສະເໜີແຜນການລົງທຶນຂອງຕົນໃຫ້ ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ພາກ ສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຊາບ ເຊັ່ນ: ອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ, ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາ ຊົນ (ລວມທັງ ສະຫະພັນແມ່ ຍິງລາວ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ຄະນະກໍາມະການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ອື່ນໆ), ປະຊາ ຊົນພາຍໃນບ້ານ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ສັງຄົມ ແລະ ກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ດ້ອຍໂອກາດ (ແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ໄວໜຸ່ມ, ຜູ້ສູງອາຍຸ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າ). ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດຕ້ອງເຂົ້າໃຈຈຸດປະສົງ, ກິດຈະກຳ, ຂອບເຂດ ແລະ ໄລຍະເວລາຂອງການລົງທຶນ;
- ນັກລົງທຶນຕ້ອງອະທິບາຍ ທັງຜົນປະໂຫຍດທີ່ໂຄງການລົງທຶນມີຕໍ່ຊຸມຊົນ ແລະ ຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະ ຄວາມສ່ຽງ ທີ່ການລົງທຶນຈະມີຕໍ່ຊຸມຊົນ;
- ນັກລົງທຶນຕ້ອງເກັບກໍາຂໍ້ມູນເບື້ອງຕົ້ນ ແລະ ນໍາສະເໜີບົດລາຍງານການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ຂໍ້ມູນທີ່ເກັບໄດ້ຕ້ອງສະທ້ອນສະພາບຕົວຈິງຂອງພື້ນທີ່ ທີ່ຈະລົງທຶນ. ຂໍ້ມູນຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ ສະພາບເສດຖະກິດ -ສັງຄົມ ຂອງພື້ນທີ່, ລວມທັງຂໍ້ມູນສະຖິຕິ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ສະໜອງໃຫ້ໂດຍຊຸມຊົນ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງ ເມືອງ;
- ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ເຮັດການສໍາຫຼວດເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຂໍ້ສົງໄສ ຂອງທຸກ ກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນ (ແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ໄວໜຸ່ມ, ຜູ້ສູງອາຍຸ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ). ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ຄວນຖືກເກັບກໍາໂດຍການສໍາພາດ, ການສົນທະນາເປັນກຸ່ມ ແລະ ອື່ນໆ.
- ນັກລົງທຶນຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ປະຊາຊົນພາຍໃນຊຸມຊົນ ເຂົ້າຮ່ວມໃນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ ແລະ ປະກອບຄໍາຄິດຄໍາເຫັນຕໍ່ກັບການສຶກສາ ດັ່ງກ່າວ.

ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ

- ພາຍຫຼັງສໍາເລັດການເຮັດບົດລາຍງານການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ, ນັກລົງທຶນຄວນ ຈັດກອງປະຊຸມນໍາສະເໜີຜົນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ດັ່ງກ່າວ ຕໍ່ຊຸມຊົນ;
- ພິເສດ ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງເປີດເຜີຍຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ຊຸມຊົນຈະໄດ້ຮັບຈາກການລົງທຶນຢ່າງຈະແຈ້ງ;
- ປະຊາຊົນພາຍໃນຊຸມຊົນທັງໝົດຄວນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຮັບຮູ້ ແລະ ປະກອບຄໍາຄິດເຫັນ ຕໍ່ກັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະເກີດຈາກການລົງທຶນ ແລະ ຍອມຮັບ ຫຼື ປະຕິເສດ ກິດຈະກຳການລົງທຶນທີ່ສະເໜີນັ້ນ ແລະ ຜົນ ກະທົບທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນຈາກການລົງທຶນ.

ເຄົາລົບການຕັດສິນໃຈ ສຸດທ້າຍຂອງພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ

ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊຸມຊົນ, ມີສິດທີ່ຈະຍອມຮັບ ຫຼື ປະຕິເສດໂຄງການລົງທຶນທີ່ສະເໜີ. ຖ້າການ ຕັດສິນໃຈຮ່ວມກັນຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ບໍ່ເຫັນດີໃຫ້ດໍາເນີນການລົງທຶນ, ນັກລົງທຶນກໍ່ຄວນເຄົາລົບການຕັດສິນໃຈດັ່ງ ກ່າວ ແລະ ບໍ່ຄວນຊັກຈູງໃຫ້ຊຸມຊົນຍອມຮັບໂຄງການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ. ເຮົາສາມາດສັງເກດໄດ້ວ່າ ການຕັດ ສິນໃຈຮ່ວມກັນ ໝາຍເຖິງການຕັດສິນໃຈຈາກຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດເຊິ່ງປະກອບມີ: ທຸກກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນ (ດັ່ງທີ່ນໍາສະເໜີຢູ່ຂ້າງເທິງ). ການເຄົາລົບການຕັດ ສິນໃຈຮ່ວມກັນ ໝາຍເຖິງການຍອມຮັບ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຂອງຊຸມຊົນ (ເຊິ່ງແມ່ນ ອົງປະກອບ C ໃນຫຼັກການ FPIC) (VFI, 2018; LNCCI, 2021).

⁸ ອົງຕາມມາດຕາ 8 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ (ສະບັບເລກທີ 29/ນຍ, 2012).

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ 3: ເຄື່ອງມື ແລະ ວິທີການ ໃນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ

ກ) ການຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື

ເພື່ອຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື, ນັກລົງທຶນຄວນເຊີນອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ອໍານາດການປົກຄອງແຂວງ, ອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ, ນາຍບ້ານ), ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ, ນັກລົງທຶນອື່ນໆ ທີ່ດໍາເນີນໂຄງການລົງທຶນຢູ່ບໍລິເວນພື້ນທີ່ໃກ້ຄຽງກັບໂຄງການທີ່ກໍາລັງສະເໜີ ແລະ ທຸກກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ມັນເປັນສິ່ງຈໍາເປັນທີ່ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທັງໝົດ (ລວມທັງແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ເຍົາວະຊົນ, ຜູ້ສູງອາຍຸ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ) ຖືກເຊີນເຂົ້າໃນກອງປະຊຸມ, ບໍ່ພຽງແຕ່ຫົວໜ້າຄອບຄົວ ຫຼື ນາຍບ້ານເທົ່ານັ້ນ. ການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງທີ່ເຖິງນີ້ຈະຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທຸກຄົນມີສິດ ແລະ ອອກສຽງເທົ່າທຽມກັນ. ນັກລົງທຶນຄວນຈະຕ້ອງໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມເພີ່ມເຕີມໃນການຈັດໃຫ້ມີກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື ແຍກສະເພາະສໍາລັບແຕ່ລະກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກລົງທຶນເຂົ້າໃຈວ່າ ແຕ່ລະກຸ່ມຄົນ ອາດໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອັນໃດທີ່ຈໍາເປັນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ແຕ່ລະກຸ່ມຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດເທົ່າທຽມກັນ.

ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ທີ່ຈັດກອງປະຊຸມ ສາມາດນໍາໃຊ້ເຄື່ອງມືຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ແຜນທີ່, ໂປສເຕີ, ເຄື່ອງສາຍ LCD, ແຜ່ນພັບ ຫຼື ເອ ກະສານອື່ນໆ ເພື່ອອະທິບາຍເນື້ອໃນ ແລະ ຂອບເຂດ ຂອງໂຄງການ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ແລະ ຖາມຄວາມຄິດເຫັນຈາກປະຊາຊົນ.

ຂ) ການເກັບກໍາຂໍ້ມູນໂດຍການສໍາຫຼວດ, ການສໍາພາດ ແລະ ການຢາຍແບບສອບຖາມ

ໃນເກັບກໍາຂໍ້ມູນ, ຜູ້ສໍາຫຼວດສາມາດສໍາພາດ ຫຼື ຈັດການສົນທະນາແບບເປັນກຸ່ມ ກັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍ (ໃນບາງກໍລະນີ, ກຸ່ມເປົ້າໝາຍສາ ມາດຕື່ມໃສ່ແບບສອບຖາມທີ່ກຽມໄວ້). ນັກລົງທຶນຄວນປະຕິບັດ ຂະບວນການໃນການເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ດັ່ງນີ້:

- ນັກລົງທຶນຄວນຈັດກອງປະຊຸມກັບຊຸມຊົນ ເພື່ອປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ຈຸດປະສົງ ຂອງການເກັບກໍາຂໍ້ມູນ (ເຊັ່ນ: ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ສໍາລັບການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ເກັບກໍາຂໍ້ມູນສໍາລັບການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ) ແລະ ໃຫ້ຊຸມຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການປະເມີນ;
- ຈັດຕັ້ງທີມງານສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ ພ້ອມດ້ວຍຜູ້ຕາງໜ້າຈາກຊຸມຊົນ ເພື່ອດໍາເນີນການປະເມີນພື້ນທີ່ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ; ກໍານົດຈໍານວນຄົວເຮືອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ກໍານົດຊັບສິນ, ຕົ້ນໄມ້ ແລະ ພືດ ຂອງປະຊາຊົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນເສຍຫາຍຈາກການພັດທະນາໂຄງການ.
- ຈັດຕັ້ງທີມງານສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ ໂດຍມີຜູ້ຕາງໜ້າຈາກຊຸມຊົນ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອເກັບກໍາຂໍ້ມູນທາງດ້ານກາຍະພາບ ແລະ ຊີວະພາບ;
- ຈັດຕັ້ງທີມງານສໍາຫຼວດ ຮ່ວມກັບຕົວແທນຈາກຊຸມຊົນ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອເກັບກໍາຂໍ້ມູນເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ; ໂດຍການສໍາພາດອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

ຄ) ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນໄດ້ງ່າຍ, ນັກລົງທຶນສາມາດນໍາໃຊ້ ເຄື່ອງມື ຫຼື ວິທີການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການແຈກຢາຍແຜ່ນພັບ, ການຕິດໂປສເຕີ ແລະ ກະດານຂ່າວ, ການສົ່ງຈົດໝາຍຂ່າວ, ການພັດທະນາເວັບໄຊທ໌, ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ ເຊັ່ນ: ເຟດບຸກ ຫຼື ການສ້າງຕັ້ງສູນຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ.

- **ຈົດໝາຍຂ່າວ:** ສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອນໍາສະເໜີຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງໂຄງການລົງທຶນ ຫຼື ຂໍ້ມູນອື່ນໆ ທີ່ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ອາດຈະສົນໃຈ.
- **ໜັງສືແຈ້ງການ:** ສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອແຈ້ງ ກ່ຽວກັບ ເຫດການທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ກິດຈະກຳທີ່ອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ຫຼື ສິ່ງແວດ ລ້ອມ. ໃນບາງກໍລະນີ, ນັກລົງທຶນຕ້ອງໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກ່ອນທີ່ຈະອອກແຈ້ງການ.

- ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຜ່ານສື່ມວນຊົນ: ສາມາດນໍາໄປໃຊ້ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານເຂົ້າເຖິງມວນຊົນຫຼາຍຂຶ້ນ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ກ່ອນຈະຕັດສິນໃຈນໍາໃຊ້ສື່ມວນຊົນ, ນັກລົງທຶນຄວນພິຈາລະນາຄວາມເໝາະສົມຂອງສະພາບການຂອງທ້ອງຖິ່ນ. ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານຜ່ານສື່ມວນຊົນສາມາດເຮັດໄດ້ ໂດຍຜ່ານ ສື່ສັງພິມ, ໂທລະພາບ, ວິທະຍຸ, ເວັບໄຊທ໌ ແລະ ອື່ນໆ.
- ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ: ເຊັ່ນ ເຟດບຸກ ແລະ ວອດແອບ ປັດຈຸບັນນີ້ ເປັນຊ່ອງທາງທີ່ນິຍົມກັນໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໃນການແລກປ່ຽນ ຫຼື ການໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ຢູ່ສປປ ລາວ.
- ການຖະແຫຼງຂ່າວ: ສາມາດແຈ້ງຂ່າວທີ່ສໍາຄັນ ກ່ຽວກັບ ໂຄງການລົງທຶນ ໂດຍສະເພາະເວລາທີ່ປະຊາຊົນໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ. ການຖະແຫຼງຂ່າວ ສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍ ຜ່ານສື່ສັງພິມ, ອິນເຕີເນັດ, ຜ່ານໂທລະໂຄ່ງ ແລະ ອື່ນໆ.
- ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ປະຊາສໍາພັນ: ສາມາດເປັນບ່ອນເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຮັບເອົາຄໍາຕິຊົມ ຫຼື ຄໍາຮ້ອງທຸກຈາກປະຊາຊົນ.
- ກະດານຂ່າວຂອງຊຸມຊົນ: ນັກລົງທຶນສາມາດເອົາຂໍ້ມູນທີ່ຈໍາເປັນ (ທັງທີ່ເປັນແບບຂຽນ ຫຼື ເປັນແບບຮູບພາບສະແດງ) ຕິດໃສ່ກະດານ ເພື່ອດຶງດູດຄວາມສົນໃຈຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ນີ້ແມ່ນເຄື່ອງມືທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ໃຊ້ຕົ້ນທຶນຕໍ່າໃນການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ.
- ການປະຊຸມບ້ານ: ນີ້ແມ່ນວິທີການປະຕິບັດທົ່ວໄປ ແລະ ເປັນແນວທາງທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ຫຼາຍໃນການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ສາມາດໄດ້ຮັບການຕອບຮັບ, ຄໍາຕອບ ແລະ ການຕົກລົງເຫັນດີ ໃນທັນທີ.

4.1.6 ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ

ເມື່ອບົດລາຍງານການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການໄດ້ຍື່ນ ແລະ ອະນຸມັດໂດຍຄະນະກຳມະການກວດກາໂຄງການຂອງກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້⁹, ນັກລົງທຶນຕ້ອງເຮັດການປະເມີນ IEE ຫຼື ESIA ຂຶ້ນກັບຂະໜາດ ແລະ ລັກສະນະຂອງໂຄງການລົງທຶນ (ເບິ່ງຄູ່ມືແນະນຳສໍາລັບນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ສໍາລັບການລົງທຶນ ໃນຂົງເຂດ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງຢູ່ໃນຊຸດເຄື່ອງມືດຽວກັນ). ໃນນີ້, ຕ້ອງໃຫ້ປະຊາຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຢັ້ງຢືນຈາກ ກຊສ¹⁰.

ຂະບວນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ມີດັ່ງນີ້:

ການເກັບກຳຂໍ້ມູນສໍາລັບ IEE/ESIA

- ນັກລົງທຶນຄວນຈັດກອງປະຊຸມຮ່ວມກັບຊຸມຊົນເພື່ອປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ຈຸດປະສົງຂອງ IEE/ESIA ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນການປະເມີນ;
- ຈັດຕັ້ງທີມງານລົງສຳຫຼວດພາກສະໜາມ ໂດຍມີຜູ້ຕາງໜ້າຈາກຊຸມຊົນ ເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ລວມທັງຂໍ້ມູນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຜ່ານການສຳພາດອຳນາດການປົກຄອງ ແລະ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ;
- ກຳນົດຈຳນວນຄົວເຮືອນ ແລະ ຂອບເຂດຂອງເນື້ອທີ່ດິນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ.

⁹ ຄະນະກຳມະການກວດກາໂຄງການແມ່ນສ້າງຕັ້ງໂດຍກົມແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື, ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້.
¹⁰ ອ່ານເພີ່ມເຕີມ: ຈັນສິມພູ ແລະ ຄະນະ. 2023. ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ເພື່ອກ້າວໄປສູ່ ການລົງທຶນ ໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ: ຄູ່ມືແນະນຳສໍາລັບ ນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ RAI.

ການເຜີຍແຜ່ຜົນຂອງການປະເມີນ IEE/ESIA

- ຈັດກອງປະຊຸມເພື່ອນໍາສະເໜີ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ຜົນຂອງການປະເມີນ IEE/ESIA, ແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ (EMMP) ແລະ ແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງຄົມ (SMMP). ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າທຸກຄົນສາມາດເຂົ້າຮ່ວມໄດ້, ເຊິ່ງລວມມີ: ອໍານາດການປົກຄອງເມືອງ, ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ (ລວມທັງ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ, ຊາວໜຸ່ມ, ແນວລາວສ້າງຊາດ ແລະ ອື່ນໆ) ແລະ ທຸກກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນ, ເຊັ່ນ: ແມ່ຍິງ, ຜູ້ຊາຍ, ໄວໜຸ່ມ, ຜູ້ສູງອາຍຸ, ຄົນພິການ, ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ກຸ່ມຄົນຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຄົນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງອື່ນໆ.
- ດໍາເນີນການປົກສາຫາລື ເພື່ອຮັບຟັງຄໍາຄິດຄໍາເຫັນຂອງປະຊາຊົນທຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ, ລວມທັງພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ຫຼື ຜູ້ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການໃນອະນາຄົດ. ທັງນີ້ ກໍ່ເພື່ອນໍາເອົາຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຄວາມກັງວົນ ທັງໝົດເຂົ້າໄປໃນການພິຈາລະນາໃນການແກ້ໄຂ ແລະ ການປັບປຸງບົດປະເມີນ IEE/ESIA, EMMP ແລະ SMMP.
- ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ໄດ້ຄວາມຄິດເຫັນຂອງທຸກກຸ່ມຄົນໃນຊຸມຊົນ, ນັກລົງທຶນຄວນຈັດກອງປະຊຸມແຍກສະ ເພາະສໍາລັບຜູ້ທີ່ອາດຈະບໍ່ກໍາເວົ້າໃນກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ເຊັ່ນ: ບັນຫາທາງວັດທະນະທໍາ (ເຊັ່ນ: ບັນຫາບົດບາດຍິງຊາຍ) ຫຼື ຍ້ອນຄວາມບໍ່ສົມດຸນທາງອໍານາດ. ນັກລົງທຶນຄວນມອບໝາຍໃຫ້ຜູ້ປະສານງານສະເພາະ ເພື່ອຈັດ ການກັບ ບັນຫາອັນສະເພາະເຫຼົ່ານີ້.

4.1.7 ການຟື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ

ກໍລະນີທີ່ໂຄງການລົງທຶນ ມີການໂຍກຍ້າຍຈັດສັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງໄດ້ຟື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ, ນັກລົງທຶນຄວນພິຈາລະນາຕາມຫຼັກການ ດັ່ງນີ້:

- ບັນທຶກວິຖີຊີວິດ ແລະ ອາຊີບດັ້ງເດີມຂອງຊຸມຊົນກ່ອນ ການໂຍກຍ້າຍຈັດສັນ.
- ວິເຄາະທ່າແຮງດ້ານການຜະລິດຂອງພື້ນທີ່ ທີ່ຖືກຈັດສັນໃຫ້ໃໝ່;
- ວິເຄາະອາຊີບຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບກ່ອນ ການໂຍກຍ້າຍຈັດສັນ ແລະ ອາຊີບທີ່ເປັນໄປໄດ້ພາຍຫຼັງການໂຍກຍ້າຍຈັດສັນ (ໂດຍຄໍານຶງເຖິງທ່າແຮງຂອງພື້ນທີ່ ທີ່ຖືກຈັດສັນໃຫ້ໃໝ່).
- ຝຶກອົບຮົມການສ້າງລາຍຮັບຈາກອາຊີບ ດ້ານກະສິກໍາ, ຫັດຖະກໍາ, ການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງພື້ນທີ່ ທີ່ຖືກຈັດສັນໃຫ້ໃໝ່);
- ກໍານົດການເຂົ້າເຖິງກິນໄກຕະຫຼາດ ໂດຍການວາງແຜນຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງ ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ, ຊຸມຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ແລະ ນັກລົງທຶນ;
- ສືບຕໍ່ຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ຂອງການຟື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່ ພ້ອມທັງກໍານົດຕົວຊີ້ວັດທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນທຸກໆດ້ານຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ເຊັ່ນ: ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ລາຍຮັບ ຂອງຄົວເຮືອນ, ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ, ການເຂົ້າເຖິງລະບົບສາທາລະນະສຸກ ແລະ ສຸຂະອະນາໄມ, ການເຂົ້າເຖິງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ.

4.1.8 ກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ

ນັກລົງທຶນຕ້ອງສ້າງກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ (GRM) ໃນເວລາເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ວາງແຜນໂຄງການ. GRM ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊຸມຊົນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ມີກົນໄກທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ສາມາດ ເຮັດການຮ້ອງທຸກ ແລະ ສະ ເໜີຄວາມກັງວົນ ກ່ຽວກັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຂອງໂຄງການ ໄດ້ຢ່າງແທ້ຈິງ.

GRM ຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກລົງທຶນໄດ້ຮັບຮູ້ບັນຫາ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ການຈັດຫາທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ. ນອກຈາກນີ້, GRM ຍັງຊ່ວຍໃຫ້ນັກລົງທຶນສາມາດຈັດການກັບຄໍາຮ້ອງທຸກຈາກປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ, ເຊິ່ງອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ (ເຊັ່ນ: ການບຸກ ເບີກທີ່ດິນ, ການຂົນສົ່ງ, ການນໍາໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດ ແລະ ອື່ນໆ).

GRM ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຮັບຮູ້ບັນຫາ ໄດ້ຢ່າງທັນການ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ໂຄງການມີກົນໄກແກ້ໄຂຂັ້ນຕ່ຳທີ່ມີລັກສະ ນະທີ່ເປັນກາງ. ກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ຄວນອີງໃສ່ໂຄງສ້າງຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມເໝາະສົມທາງດ້ານວັດ ທະນະທໍາ ແລະ ຕ້ອງເປັນກົນໄກທີ່ເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ ສໍາລັບຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ (ລາຍລະອຽດຂອງກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ແມ່ນອະທິບາຍຢູ່ໃນ

ຄູ່ມື ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຈະສ້າງກົນໄກແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກ ຂອງບໍລິສັດຄື ແນວໃດ: ຄູ່ມື ສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ RAI).

ບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການລົງທຶນ ຕ້ອງສາມາດສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຂໍ້ກັງວົນຕໍ່ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດໂຄງການໃນຫຼາຍໆດ້ານ ເຊັ່ນ:

- ການສົ່ງຄໍາຄິດເຫັນໃຫ້ນັກລົງທຶນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຜ່ານທາງອີເມວ, ທາງໄປສະນີ, ບົດລາຍງານ ແລະ ອື່ນໆ.
- ສົ່ງຄໍາຮ້ອງຟ້ອງ ແລະ ຄໍາຮ້ອງທຸກ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງທຶນທີ່ເຫັນວ່າບໍ່ເໝາະສົມ ແລະ ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ໃຫ້ແກ່ ນັກລົງທຶນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ນັກລົງທຶນຄວນສ້າງກົນໄກ ໃນການຮັບຄໍາຄິດເຫັນ, ຄໍາຮ້ອງຟ້ອງ, ຄໍາຮ້ອງທຸກຂອງປະຊາຊົນທີ່ຖືກຜົນກະທົບຈາກ ການລົງທຶນ, ພ້ອມທັງຊອກຫາມາດຕະການແກ້ໄຂ, ແຈ້ງໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ສໍາລັບອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດ, ຕ້ອງມີຄະນະກຳມະການຮັບຄໍາເຫັນ, ຄໍາຮ້ອງຟ້ອງ ແລະ ຄໍາຮ້ອງທຸກ ຂອງປະຊາຊົນ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ ພ້ອມທັງຊອກຫາມາດຕະການແກ້ໄຂຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ໂປ່ງໃສ ແລະ ຍຸຕິທໍາໃຫ້ແກ່ ປະຊາຊົນ.

ນັກລົງທຶນຄວນຄໍານຶງສະເໜີວ່າ GRM ຄວນຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕະຫຼອດໃນທຸກໆໄລຍະຂອງໂຄງການ.

4.2 ໄລຍະດໍາເນີນໂຄງການ

ການໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຈໍາເປັນໃນຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການດໍາເນີນໂຄງການ. ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງເຂົ້າໃຈວ່າ ການປ່ຽນແປງທັງໝົດທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນເນື່ອງຈາກການລົງ ທຶນ ຈະຕ້ອງໄດ້ ມີການປຶກສາຫາລື ແລະ ເຫັນດີກັບຊຸມຊົນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ. ຊຸມຊົນຄວນໄດ້ຮັບອໍາ ນາດໃນການຮຽກຮ້ອງ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນເອງ ແລະ ເພື່ອປະຕິບັດໃຫ້ສອດຄ່ອງ.

ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນໄລຍະການດໍາເນີນໂຄງການ ນັກລົງທຶນຄວນປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງສ້າງຕັ້ງຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESMO) ຫຼື ພະນັກງານຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດ ລ້ອມ (ECO) ແລະ ພະນັກງານຄຸ້ມຄອງສັງຄົມ (SCO) ເພື່ອຮັບປະກັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມຜົນ ກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະຕິບັດວຽກງານສື່ສານ ກັບຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທາງ ນອກກ່ຽວກັບໂຄງການລົງທຶນ ໃຫ້ມີປະ ສິດທິພາບ.
- ໂດຍຜ່ານ ESMO, ໂຄງການລົງທຶນ ຈະຕ້ອງດໍາເນີນການຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມຢ່າງເປັນ ປົກກະຕິ (ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ EMMP ແລະ SMMP). ນັກລົງທຶນຄວນສ້າງທຶມງານເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ພະນັກງານຂອງ ESMO ຫຼື ECO ແລະ SCO, ຫຊສ ແລະ ຕົວແທນຂອງຊຸມຊົນ ເພື່ອເຮັດການຕິດ ຕາມກວດກາ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.
- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ, ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອເຜີຍແຜ່ກິດຈະກຳຂອງໂຄງການທັງໝົດໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຮັບຮູ້ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຢ່າງເປັນປົກກະ ຕິ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນໄດ້ຢ່າງສະດວກ, ນັກລົງທຶນ ສາມາດນໍາໃຊ້ເຄື່ອງມືຕ່າງໆ (ເຊັ່ນ: ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ແຜ່ນພັບ, ຮູບພາບ, ກະດານຂ່າວ, ຈົດໝາຍຂ່າວ, ເວັບໄຊ ແລະ ສື່ສັງຄົມອອນລາຍ).
- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າປະຊາຊົນ ຫຼື ກຸ່ມຄົນ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງ ການ ລົງທຶນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະ ການປົກປ້ອງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດ ກາ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງໂຄງການໃນແຕ່ລະໄລຍະ.

ໃນກໍລະນີມີການປ່ຽນແປງ ເງື່ອນໄຂການດໍາເນີນທຸລະກິດ ຫຼື ການຂະຫຍາຍໂຄງການລົງທຶນ, ຜູ້ລົງທຶນຄວນ:

- ຈັດຕັ້ງກອງປະຊຸມເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ຊາບ ກ່ຽວກັບ ຈຸດປະສົງ ແລະ ຂອບເຂດຂອງການປ່ຽນແປງ ດ້ານການດໍາ ເນີນງານ ຫຼື ການຂະຫຍາຍກິດຈະກຳ. ໃນຂັ້ນຕອນນີ້, ນັກລົງທຶນຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າປະຊາຊົນທຸກກຸ່ມໃນຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໄດ້

ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ ແລະ ພວກເຂົາຕ້ອງໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຄວາມກັງວົນຂອງ ພວກເຂົາ ກ່ຽວກັບ ກິດຈະກຳການລົງທຶນໃໝ່.

- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງດໍາເນີນການວິເຄາະພື້ນທີ່ ແລະ ສ້າງແຜນທີ່ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການຈັດຫາທີ່ດິນ, ປະຕິບັດຕາມຂະບວນການທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນຂໍ້ 4.1.2 ແລະ 4.1.3 ຕາມລຳດັບ.
- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງແນ່ໃຈວ່າຫຼັກການ FPIC ໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ຕະຫຼອດຂະບວນການຂະຫຍາຍການລົງທຶນໃໝ່.
- ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງດໍາເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ເພີ່ມເຕີມ ແລະ ທົບທວນຄືນ EMMP ແລະ SMMP ໂດຍອີງໃສ່ຂອບເຂດ ແລະ ກິດຈະກຳ ທີ່ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນໃໝ່

4.3 ໄລຍະສິ້ນສຸດການລົງທຶນ

ນັກລົງທຶນຕ້ອງປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ປະຊາຊົນ ຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ໄລຍະເວລາ ແລະ ແຜນປົດໂຄງການ, ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງຕ້ອງໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ ກ່ຽວກັບ ບັນ ດາກິດຈະກຳທີ່ຈະດໍາ ເນີນພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດການລົງທຶນ.

ສໍາລັບທຸກໆການລົງທຶນ, ນັກລົງທຶນຈະຕ້ອງໄດ້ສ້າງ ແລະ ນໍາສະເໜີແຜນປົດໂຄງການລົງທຶນ. ພື້ນທີ່ໂຄງການຕ້ອງໄດ້ຮັບການ ພື້ນຟູ ໂດຍການປົກສາຫາລືກັບປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ, ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ.

ກ່ອນການປົດໂຄງການລົງທຶນ, ຜູ້ລົງທຶນຕ້ອງປັບປຸງແຜນປົດໂຄງການໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄໍາເຫັນຂອງກອງປະຊຸມປົກສາຫາລື ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສະພາບຕົວຈິງກ່ອນການນໍາໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

ADB, 2009: Safeguard Policy Statement”. (<https://www.adb.org/documents/safeguard-policy-statement>)

AIPP, 2012: Training manual on Free, Prior and Informed Consent (FPIC) in REDD+ for indigenous peoples. (<https://www.forestpeoples.org/sites/fpp/files/publication/2012/10/fpic-manual-web21.pdf>)

CFS (FAO, IFAD and WFP), 2014: Principles for Responsible Investment in Agriculture and Food Systems. (<https://www.fao.org/3/au866e/au866e.pdf>)

FAO, 2014: Respecting Free, Prior, and Informed Consent. (<https://www.fao.org/3/i6190e/i6190e.pdf>)

FAO, 2022: Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure (VGGT) of Land, Fisheries, and Forests in the context of National Food Security. (<https://www.fao.org/3/i2801e/i2801e.pdf>)

Governor of Bokeo Province, 2015: Order on Tackling the Problems of Banana Plantation on Paddy Field and Irrigation Area. (<https://laofficialgazette.gov.la/kcfinder/upload/files/ຄໍາສັ່ງແກ້ໄຂບັນຫາປູກກ້ວຍຫອມມ.pdf>).

Government of Laos, 2009: Prime Minister’s Decree on the Leasing of State Land, No. 135/PM. (<http://lsp.moic.gov.la/index.php?r=site%2Fmeasureview&id=110>)

Government of Laos, 2013: Environmental Protection Law. (<https://na.gov.la/wp-content/uploads/2021/11/104Environmental-Protection-Law.pdf>)

Government of Laos, 2016: Decree on Compensation and Resettlement of People from Development Project, No. 84/GoL (https://laolandinfo.org/wp-content/uploads/2019/10/Decree-84-on-compensation-2016_ENG.pdf)

Government of Laos, 2022: Decree on Environmental and Social Impact Assessment, No. 389/GoL.

IISD, 2019: ASEAN Guidelines on Promoting Responsible Investment in Food, Agriculture and Forestry.

(<https://www.iisd.org/publications/guide/asean-guidelines-responsible-investment-food-agriculture-and-forestry>)

LNCCI, 2021: Guide on Responsible Agriculture and Forestry Investment in Lao PDR.

([https://lncci.la/wp-content/uploads/2021/09/Chinese%20Guideline%20for%20Agriculture%20and%20for-estry%20Investment%20in%20Laos_%5BEng%5D_17Feb2021\(2\).pdf](https://lncci.la/wp-content/uploads/2021/09/Chinese%20Guideline%20for%20Agriculture%20and%20for-estry%20Investment%20in%20Laos_%5BEng%5D_17Feb2021(2).pdf))

MAF, 2017: Guide on Environmental and Social Safeguards in the Context of Agriculture land-based Investments in Lao PDR.

Minority Rights Group International, 2023: International Instruments Protecting the Right to Self-Determination. (<https://minorityrights.org/law/self-determination/>)

MoNRE, 2013: Guideline on Public Participation in the Environmental and Social Impact Assessment Process of Investment Project.

MPI, 2019: Ministerial Instruction on Investment Approval and Land Management Mechanism for Leasing or Concession to Cultivate Crops. (<https://laolandinfo.org/wp-content/uploads/2019/09/MPI-Instruction-on-Cultivation-Investment-Land-Management-Lease-or-Concession.pdf>)

MRLG, 2017: The Recognition of Customary Tenure in Lao PDR. (https://www.mrlg.org/wp-content/uploads/2019/06/The-Recognition-of-Customary-Tenure-in-Lao-PDR_FINAL.pdf)

OXFAM and IISD, 2017: Enabling Voices, Demanding Rights: A guide to gender-sensitive community engagement in large-scale land-based investment in agriculture - Community Guide. (<https://policy-practice.oxfam.org/resources/enabling-voices-demanding-rights-a-guide-to-gender-sensitive-community-engagem-620474/>)

Village Focus International, 2018: Field Guide for Planning Socially Responsible Agricultural Investment in Lao PDR. (<https://www.mrlg.org/wp-content/uploads/2019/06/RAI-field-guide-English-25.05.2018.pdf>)

World Bank, 2017: Environmental and Social Framework. (<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf>).

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ:

Vhugen, D. 2022: ຄູ່ມືແນະນໍາ ສໍາລັບຊຸມຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ແລະ ນັກລົງທຶນ ກ່ຽວກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

Vhugen, D. 2022: ການນໍາເອົາຫຼັກການ ກັບ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ເຂົ້າໃນນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງນັກລົງທຶນ: ຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ.

Vhugen, D. 2022: ສິ່ງເສີມ, ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຄວບຄຸມ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືສໍາລັບອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ.

Vhugen, D. 2022: ການບັນລຸ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືສໍາລັບຊຸມຊົນ.

ວົງພິດ, ປ, ນັນທະວົງ, ວ, Schulz J. 2023. ຂະບວນການລົງທຶນ ແລະ ຂະບວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ນໍາໄປສູ່ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຄູ່ມືແນະນໍາສໍາລັບ ນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ RAI.

Wehrmann B, ມະນີໂຊດ, ສ, ສິຣິວັດ, ຫ. ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ: ຈະສ້າງຕັ້ງກົນໄກການແກ້ໄຂຄໍາຮ້ອງທຸກຂອງບໍລິສັດແນວໃດ: ຄູ່ມືສໍາລັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບ RAI.

ຈັດພິມໂດຍ:

ກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ອົງການຮ່ວມມືສາກົນຂອງປະເທດເຢຍລະມັນ GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH)

ສໍານັກງານຕັ້ງຢູ່:

ບອນ ແລະ ເອຊ໌ບອຣນ, ປະເທດເຢຍລະມັນ (Bonn and Eschborn, Germany)

ກົມພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ກະສິກໍາ

Friedrich Ebert Allee 36 + 40

53113 ບອນ, ປະເທດເຢຍລະມັນ

ໂທ: +49 228 44 60-0

ອີເມວ: GlobalvorhabenLand@giz.de

ເວັບໄຊທ໌: www.giz.de/responsiblelandpolicy

ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ:

ປອ. Klaus Ackermann, klaus.ackermann@giz.de/Dr. Oliver Schoenweger, oliver.schoenweger@giz.de

ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ RGIL ປະຈໍາ ສປປ ລາວ: Eva Prediger, eva.prediger@giz.de

ທີ່ປຶກສາ:

ປອ. ວັດທະນາ ຈັນສິມພູ, ປອ. ວົງ ນັນທະວົງ ແລະ Jan Schulz ທີ່ປຶກສາ NIRAS-IP Consult

ປະກອບສ່ວນທາງດ້ານເນື້ອໃນ:

ຂັນແກ້ວ ອຸປຣະວັນ, ວານິດາ ຄວາງວິຈິດ ຈາກ GIZ ແລະ Lorenz Jenni ທີ່ປຶກສາ NIRAS-IP

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງພາສາລາວ:

ປອ. ວັດທະນາ ຈັນສິມພູ, ປອ. ວົງ ນັນທະວົງ, ຂັນແກ້ວ ອຸປຣະວັນ, ນິກອນ ອິນແສງມະນີ

ອອກແບບໂດຍ:

Milorad Vidovic ແລະ ນິວົງ ແສງສາກຸນ ທີ່ປຶກສາ NIRAS-IP ພາຍໃຕ້ໂຄງການ RGIL

ຮູບພາບປະກອບໂດຍ:

ໜ້າ 6 © ນິວົງ ແສນສາກຸນ, ໜ້າ 7 © Ceicilie, ໜ້າ 10, 13 ແລະ 15 © NIRAS, ໜ້າ 18 © Rasso Bernhard

ລິ້ງເວບໄຊທ໌ (URL links):

ເວັບໄຊທ໌ພາຍນອກ ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ ຫຼື ໄດ້ລະບຸຢູ່ໃນປຶ້ມຫົວນີ້ ດ້ານເນື້ອໃນແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຈັດພິມຂອງເວັບໄຊທ໌ເຂົ້າເຈົ້າເອງ. GIZ ຈະບໍ່ມີສ່ວນຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເນື້ອຫາໃດໆ ໃນເວັບໄຊທ໌ພາຍນອກດັ່ງກ່າວ.

ການປະຕິເສດຄວາມຮັບຜິດຊອບ:

ປຶ້ມຫົວນີ້ຖືກຂຽນຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນ ຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (RGIL), ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນ ຈາກ ສະຫະພາບເອີຣົບ ແລະ ກະຊວງຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງລັດຖະບານເຢຍລະມັນ. ເນື້ອໃນຫຼັກແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ GIZ ແຕ່ ພຽງຜູ້ດຽວ ແລະ ຈະບໍ່ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ສະຫະພາບເອີຣົບ ຫຼື ກະຊວງຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ.

ໂຄງການ RGIL ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ພາຍໃຕ້ກອບລວມຂອງໂຄງການຢູ່ ສາມ ປະເທດຄື: ໂຄງການ S2RAI ຢູ່ປະເທດ ອິທິໂອເປຍ, ໂຄງການ ELTeS ຢູ່ ສປປ ລາວ, ໂຄງການ RELAPU ຢູ່ ປະເທດ ອູການດາ. ໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ພາຍໃຕ້ ໂຄງການລະດັບໂລກ ກ່ຽວກັບ ນະໂຍບາຍດ້ານທີ່ດິນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການ ລິເລີ່ມໂຄງການສະເພາະຂອງເຢຍລະມັນ "ການປັບປຸງລະບົບກະສິກໍາ ແລະ ສະບຽງອາຫານ" ຂອງ ກະຊວງການຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງ ລັດຖະບານເຢຍລະມັນ (BMZ). ໂຄງການ RGIL ແມ່ນໄດ້ຮັບທຶນຮ່ວມສະໜັບສະໜູນ ຈາກ ສະຫະພາບເອີຣົບ ແລະ BMZ.

ເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການແມ່ນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ ການລົງທຶນໃນຂົງເຂດທີ່ດິນມີປະສິດທິຜົນ, ປະກອບສ່ວນຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ເຄົາລົບສິດ ແລະ ຄວາມ ຕ້ອງການຂອງ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກຸ່ມທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ແມ່ຍິງ.

GIZ ແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ຮັບຜິດຊອບ ດ້ານເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມຄູ່ນີ້.

ທີ່ ເມືອງບອນ, ປະເທດເຢຍລະມັນ, ມິຖຸນາ 2023

